

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av räddningslagen och av lagen om Räddningsinstitutet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att räddningslagen och lagen om Räddningsinstitutet ändras.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering revideras räddningslagen utgående från en övergripande utredning, säkerställs kapaciteten och resurserna hos räddningsväsendet och nödcentralerna med beaktande av nationella och regionala behov av service, för enhetligas räddningsmyndigheternas lednings- och lägescentraler som helhet och sörs det för att de kopplas till andra myndigheters lednings- och lägescentraler.

Det föreslås att bestämmelser om delegationen för civil krisberedskap ska fogas till räddningslagen. Enligt förslaget ska bestämmelserna om rätten att få uppgifter och bestämmelserna om register specificeras och vissa definitioner, termer och hänvisningar i lagen preciseras.

Skyldigheten enligt lagen att skaffa brandvarnare och hålla dem i skick föreslås bli ändrad. Den reglering som gäller räddningsverkets tillsynsuppgift föreslås bli specificerad och det föreslås att en ny bestämmelse ska fogas till lagen där det föreskrivs om förutsättningarna för brandsyn medan ett byggprojekt pågår.

Bestämmelserna om lägesbildverksamheten inom räddningsverksamheten och rätten att få uppgifter om den föreslås bli specificerad. Det föreslås att en bestämmelse om ledning av räddningsverksamheten inom ett samarbetsområde för räddningsverksamheten fogas till räddningslagen. Rättigheterna för inrikesministeriets räddningsmyndighet när det gäller ledningen av räddningsverksamheten föreslås bli specificerade och preciserade. Befogenheterna för räddningsledare föreslås bli tydligare och de ska i den mån de är nödvändiga kunna användas när en olycka är uppenbart överhängande. Enligt förslaget ska bestämmelser om behövligt bistånd vid räddningsverksamhet inom ett samarbetsområde för räddningsverksamhet, om ledningen av räddningsverksamheten på riksnivå och om planeringen av samarbetet tas in i räddningslagen. Bestämmelserna om statens deltagande i upprätthållandet av behövlig beredskap föreslås bli kompletterade. Bestämmelserna om ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet föreslås bli specificerade.

Enligt förslaget ska det till lagen om Räddningsinstitutet fogas en bestämmelse om att institutet ska vara den behöriga myndigheten för att besluta om den rätt att med stöd av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat vara verksam som sådant manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten eller vara verksam som sotare eller sköta jouruppgifter vid Nödcentralverket.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Allmänna bestämmelser	5
2.1.1 Delegation	5
2.1.2 Rätt att få uppgifter	5
2.1.3 Registerbestämmelser	6
2.1.3.1 Register över beredningsuppgifter.....	6
2.1.3.2 Övervakningsregister	6
2.1.4 Sökande av ändring i beslut om dispens	7
2.1.5 Övriga ändringar	7
2.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor	8
2.2.1 Ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare i bostäder.....	8
2.2.2 Att reagera på brister som upptäckts vid tillsynen	10
2.2.3 Tillsyn medan ett byggprojekt pågår.....	10
2.3 Bestämmelser om räddningsverksamhet.....	11
2.3.1 Ledning av räddningsverksamheten.....	11
2.3.2 Upprätthållande och förmedling av lägesbilden.....	13
2.3.3 Ledning av och ledningsgrupp för räddningsverksamheten.....	14
2.3.4 Kostnader för räddningsverksamheten.....	14
2.3.5 Inledande och avslutande av räddningsverksamhet	15
2.4 Ändring av lagen om Räddningsinstitutet.....	16
3 Målsättning	18
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	19
4.1 De viktigaste förslagen.....	19
4.1.1 Allmänna bestämmelser	19
4.1.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor	19
4.1.3 Bestämmelser om räddningsverksamhet	20
4.1.4 Lagen om Räddningsinstitutet.....	21
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna av ändringen av räddningslagen	21
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	21
4.2.1.1 Konsekvenser för hushållens ställning och för företag	21
4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	23
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	26
4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas inbördes förhållanden	26
4.2.2.2 Konsekvenser för myndigheternas uppgifter och förfaranden	26
4.2.2.3 Konsekvenser för personalen och organisationen	27
4.2.2.4 Konsekvenser i fråga om administrativa förfaranden och kostnader	28
4.2.3 Miljökonsekvenser	28
4.2.4 Övriga samhällliga konsekvenser.....	29
4.3 Huvudsakliga konsekvenser av ändringen av lagen om Räddningsinstitutet.....	30
4.3.1 Ekonomiska konsekvenser	30
4.3.2 Konsekvenser för myndigheterna	30

Utkast

4.3.3 Övriga samhällliga konsekvenser.....	30
5 Alternativa handlingsvägar	30
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	30
5.1.1 Allmänna bestämmelser	30
5.1.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor	32
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	32
6 Remissvar	33
7 Specialmotivering	33
7.1 Lagen om ändring av räddningslagen	33
7.2 Lag om ändring av lagen om Räddningsinstitutet.....	44
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	44
9 Ikraftträdande.....	44
10 Verkställighet och uppföljning	44
11 Förhållande till andra propositioner.....	45
11.1 Samband med andra propositioner.....	45
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	45
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	45
LAGFÖRSLAG	49
1. Lag om ändring av räddningslagen	49
2. Lag om ändring av lagen om Räddningsinstitutet.....	58
BILAGA	59
PARALLELTEXT	59
1. Lag om ändring av räddningslagen	59

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Räddningslagen

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering revideras räddningslagen utgående från en övergripande utredning och säkerställs kapaciteten och resurserna hos räddningsväsendet och nödcentralerna med beaktande av nationella och regionala behov av service samt förenhetligas räddningsmyndigheternas lednings- och lägescentraler som helhet och sörjs det för att de kopplas till andra myndigheters lednings- och lägescentraler.

Inrikesministeriet tillsatte den 3 februari 2020 ett projekt för en förstudie av en reform av räddningslagen och beredningen genomfördes som arbetsgruppsarbete i fyra sektioner vars bedömningspromemorior blev klara den 31 mars 2021. I beredningssektionerna fanns ett stort antal representanter från intressentgrupperna. Syftet med förstudieprojektet var att i enlighet med regeringsprogrammet utarbeta en övergripande utredning för revidering av räddningslagen. Sektionernas promemorior var på remiss 4-5/2021.

Den 31 augusti 2021 tillsatte inrikesministeriet ett projekt för revidering av räddningslagen. Projektets mandatperiod var 1.9.2021–30.9.2022.

Syftet med projektet var att revidera räddningslagen med beaktande av bedömningspromemoriorna från beredningssektionerna för projektet för förstudien av en reform av räddningslagen och utlåtandena om dessa. Avsikten är att under denna regeringsperiod göra brådskande och nödvändiga ändringar i räddningslagen. De ändringar i räddningslagen som enligt förstudieprojektet och remissbehandlingen under det kräver grundligare lagberedning och konsekvensbedömning ska genomföras under nästa regeringsperiod.

Projektet hade till uppgift att bereda brådskande och nödvändiga ändringar i räddningslagen utifrån beredningssektionernas arbetsplaner. Beredningen genomfördes som arbetsgruppsarbete i fyra sektioner med ett stort antal representanter från intressentgrupperna.

Lagen om Räddningsinstitutet

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har föreslagit för inrikesministeriet att erkännandet av yrkeskvalifikationer i fråga om reglerade yrken inom inrikesministeriets förvaltningsområde ska överföras till en myndighet inom inrikesministeriets förvaltningsområde. I lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) föreskrivs att Utbildningsstyrelsen har till uppgift att fatta beslut om den behörighet för reglerade yrken som bevis på formella kvalifikationer medför, när det inte föreskrivs om saken någon annanstans i lagstiftningen. Denna uppgift som föreskrivits för Utbildningsstyrelsen i form av en s.k. stupstocksbestämelse är inte avsedd att vara en bestående lösning. Lagstiftaren har för avsikt att det i speciallagstiftningen om ett visst yrke anges att det är den myndighet inom det förvaltningsområde som svarar för regleringen av yrket i fråga som har tillräcklig sakkunskap om innehållet i yrkesverksamheten som ska vara den myndighet som ansvarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänna bestämmelser

2.1.1 Delegation

Enligt 9 § 1 mom. i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021) finns det i anslutning till inrikesministeriet en delegation för räddningsväsendet. Dess uppgift är att vara ett forum för formandet av en gemensam syn och fortlöpande diskussioner mellan de ministerier som styr välfärdsområdena och välfärdsområdena, som ansvarar för organiseringen av räddningsväsendet. Lagen om ordnande av räddningsväsendet tillämpas på ordnandet, utvecklingen och styrningen av samt tillsynen över det räddningsväsende som omfattas av de i lagen om välfärdsområden avsedda välfärdsområdenas organiseringsansvar.

I räddningslagen finns det inte bestämmelser om någon delegation som skulle verka inom området för hela räddningsväsendet. Enligt 23 § 1 mom. i räddningslagen ska inrikesministeriet leda, styra och utöva tillsyn över räddningsväsendet, svara för räddningsväsendets förberedelser och organisering i hela landet, samordna de olika ministeriernas och ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet och dess utveckling samt sköta även andra uppgifter som i denna lag åläggs inrikesministeriet. Räddningsväsendet har inget forum för formandet av en gemensam syn och fortlöpande diskussioner mellan ministerierna och ansvarsområdena.

2.1.2 Rätt att få uppgifter

I 89 § i räddningslagen föreskrivs det om rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter. Enligt paragrafen har räddningsmyndigheterna rätt att få de uppgifter som specificeras i paragrafen allmänt för räddningsverksamheten och planeringen av den samt för räddningsväsendets tillsynsuppgifter. Räddningsmyndigheterna har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som avses i bestämmelsen för att användas vid planeringen och fullgörandet av räddningsverksamheten och vid skötseln av för räddningsväsendet föreskrivna tillsynsuppgifter.

När det gäller Säkerhets- och kemikalieverkets uppgifter är räddningsmyndighetens rätt att få uppgifter i 89 § 2 mom. 3 punkten bunden till registret över tillsynsobjekt. Registren förändras och rätten att få behövliga uppgifter bör uppdateras så att registerändringar inte påverkar rätten att få uppgifter. För närvarande behöver räddningsmyndigheten kemikalieuppgifter förutom ur Säkerhets- och kemikalieverkets övervakningsregister över kemikalieobjekt också bl.a. ur kemikalieproduktregistret.

Nödcentralsverket ingår med kunden ett avtal om brandlarmanläggningar och andra anläggningar vars brandlarm ansluts till nödcentralen. I anslutningsavtalet ger kunden läges-, identifierings- och kontaktuppgifter i fråga om byggnaden, anläggningen, anläggningens innehavare och kontaktpersoner som kan nå i larmsituationer. Det förutsätts att uppgifterna hålls uppdaterade. I anslutningsavtalet avtals det också om att det ska meddelas om underhåll och funktionsavbrott gällande anläggningen samt om att anläggningen ska testas varje månad.

Uppgifterna i anslutningsavtalen bildar ett personregister som förs av Nödcentralsverket. Uppgifterna i registret används för fakturering av avtalsenliga tjänster, testning av anläggningar och för att skicka driftsmeddelanden. Uppgifterna förs också in i nödcentralsdatasystemet för att uppgifterna ska vara tillgängliga i samband med larmuppdrag.

Utkast

Räddningsmyndigheten behöver information om anläggningar som anslutits till nödcentralerna för att kunna sköta tillsynsuppdrag enligt räddningslagen och lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007) samt för räddningsverksamhet, planering av räddningsverksamheten och fastställande av den objektspecifika larmresponsen. I fråga om en ny anläggning kan innehavaren av anläggningen lämna dessa uppgifter direkt till räddningsverket i samband lämnandet av de övriga uppgifterna på byggnadens objektskort, men för att säkerställa tillgången till och uppdateringen av uppgifterna bör uppgifterna kunna fås från Nödcentralverket.

Räddningsmyndigheten behöver anläggningsinnehavarens kontaktuppgifter också för fakturering av felaktiga brandlarm. Enligt 96 § 1 mom. 2 punkten kan räddningsverket ta ut en avgift för uppdrag som har orsakats av återkommande felaktig funktion hos en brandlarmanläggning som är ansluten till nödcentralen. Enligt 3 mom. i den paragrafen får avgifterna tas ut hos objektets ägare eller innehavare eller verksamhetsidkaren. Med detta avses den som ingått ett anslutningsavtal med Nödcentralverket och som Nödcentralverket fakturerar för de anslutningsavtalsenliga tjänsterna.

Räddningsverket är inte avtalspart när det gäller anslutning av en anläggning till nödcentralen, och räddningsverken har inte egna kundregister över anläggningarna. Räddningslagens 89 § ger inte heller räddningsverken rätt att få ifrågavarande uppgifter om anläggningarna.

2.1.3 Registerbestämmelser

2.1.3.1 Register över beredskapsuppgifter

I 92 § i räddningslagen finns det bestämmelser om registret över beredskapsuppgifter. I 92 § 1 mom. i räddningslagen sägs att räddningsverket och sammanslutningar som i enlighet med 46 § är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och sköta sina lagstadgade uppgifter i samband med räddningsverksamhet och att förbereda sig på skötseln av dessa uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden får för skötseln av sina uppgifter och beredskapen för dem upprätta ett personregister över personer och resurser som avsatts för uppgifterna.

Eftersom registret för närvarande är frivilligt, varierar det från räddningsverk till räddningsverk huruvida ett sådant register förs eller inte. Registret och dess datainnehåll tjänar inte de riksfattande behoven. Bristen på ett enhetligt och likställigt register försvårar i betydande grad bedömningen av den nationella situationen i fråga om personalresurserna inom räddningsväsendet och hos andra centrala aktörer som deltar i räddningsverksamhet. I praktiken möjliggör separata register inte heller t.ex. att uppgifter om dem som förordnas för att fullgöra befolkningskyddsplikt plockas ut centraliserat som registerkörning på nationell nivå.

2.1.3.2 Övervakningsregister

I 93 § i räddningslagen finns det bestämmelser om övervakningsregistret. Enligt 1 mom. i den paragrafen för räddningsverket ett övervakningsregister för tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 §. I registret får föras in uppgifter enligt 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fått för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fått vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §.

Utkast

Enligt 8 § i räddningslagen ska den som utför hygges- eller halmbränning eller annan användning av eld där rökutvecklingen är avsevärd underrätta räddningsverket på förhand. Den som åsidosätter denna skyldighet kan enligt 106 § 1 mom. 5 punkten i räddningslagen dömas för räddningsförseelse till böter. Eftersom sådana användning av eld där rökutvecklingen är avsevärd inte har definierats noggrant, har räddningsverken som praxis att ge dem som hör sig för om saken den anvisningen att de ska underrätta även om mindre användning av eld. För närvarande har räddningsverket inte rätt att registrera de anmälningar om hygges- eller halmbränning som det tagit emot. Eftersom åsidosättande av skyldigheten att underrätta räddningsverket kan bestraffas, bör räddningsverket kunna föra in anmälningar om hygges- eller halmbränning i övervakningsregistret. För att upprätthålla räddningsverkets lägesbild och för att minimera eventuella beredskapsunderskott till följd av larmuppdrag som orsakas av hygges- eller halmbränning eller annan användning av eld som orsakar rökutveckling, bör räddningsverket kunna registrera de anmälningar om hygges- eller halmbränning som det tagit emot, inklusive uppgifter om plats och anmälare. Uppgifterna gör det också möjligt att jämföra uppgifterna om platsen för en anmälan om hygges- eller halmbränning med uppgifterna om platsen för ett larmuppdrag som förmedlats av nödcentralen och att vid behov ta kontakt med den som utför hygges- eller halmbränning.

Räddningsverket bör kunna föra in de uppgifter som med stöd av andra lagar lämnas till räddningsverket i övervakningsregistret. Besiktningsorgan som utför besiktningar av brandsäkerhetsanläggningar är enligt 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet skyldiga att lämna besiktningsprotokollen till räddningsverket. I 115 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) specificeras vad som räddningsmyndigheten ska övervaka. För närvarande finns det inga bestämmelser om att räddningsverket skulle få registrera ovannämnda uppgifter som behövs för skötseln av tillsynsuppgiften i sina register.

2.1.4 Sökande av ändring i beslut om dispens

Enligt 58 § i räddningslagen kan inrikesministeriet av särskilda skäl bevilja dispens från de behörighetsvillkor för en tjänst eller en uppgift vid räddningsverket som föreskrivs i denna lag. Det fattas i genomsnitt 12 beslut om dispens per år.

Enligt 104 § 1 mom. i räddningslagen får omprövning av sådana beslut av statliga myndigheter som avses i 102 § i räddningslagen begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Besvär anförs hos förvaltningsdomstolen över ungefär vart fjärde beslut om dispens.

Omprövning av ett beslut som inrikesministeriet fattat med stöd av 58 § i räddningslagen får enligt 104 § inte begäras, utan ändring söks direkt hos förvaltningsdomstolen. Processen för sökande av ändring måste betraktas som ett tungt förfarande med tanke på den som ansöker om dispens.

2.1.5 Övriga ändringar

Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last

I 36 b § i räddningslagen finns det bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets möjlighet att i fråga om ett fartyg eller dess last vidta sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa förorening av vattnet.

Utkast

I det nya 11 a kap. i sjölagen finns det bestämmelser om ansvaret för avlägsnande av ett farligt vrak som orsakats av en sjöolycka med stöd av den s.k. Nairobi-konventionen om avlägsnande av vrak som Finland har ratificerat. Enligt 11 a kap. 5 § i sjölagen är Transport- och kommunikationsverket ansvarig myndighet i fråga om vrak. Med fara avses enligt artikel 1.5 i Nairobi-konventionen om avlägsnande av vrak varje tillstånd eller förhållande som utgör fara eller hinder för sjöfart, eller kan rimligen väntas medföra betydande skadliga följder för havsmiljön eller skada på kusten eller berörda intressen för en eller flera stater. Räddningslagens 36 b § gäller inte fartyg som har blivit vrak. Genom att det till 36 b § i räddningslagen fogas en hänvisning om att 11 a kap. i sjölagen ska tillämpas på vrak förtydligas arbetsfördelningen och ansvaret i fråga om vrak mellan bestämmelserna i sjölagen och bestämmelserna i räddningslagen.

Tekniska ändringar

I 37 § 2 mom., 53 § 1 och 2 mom., 54 § 1 mom. och 91 § 3 mom. i den gällande räddningslagen hänvisas det till 25 § som föreslås bli upphävd genom regeringens proposition 56/2021 rd.

För tydlighetens skull är det nödvändigt att göra tekniska ändringar i dessa paragrafer så att det i stället för till 25 § hänvisas till 2 a § 1 mom. 6 punkten.

Enligt 31 § 2 mom. i den gällande räddningslagen ska Meteorologiska institutet utfärda varning för skogsbrand eller gräsbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena bedöms medföra uppenbar fara för skogsbrand eller gräsbrand. Bestämmelsens terminologi har bl.a. visat sig vara problematisk med tanke på kommunikationen och den internationella statistikföringen.

2.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor

2.2.1 Ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare i bostäder

Enligt 17 § 1 mom. i den gällande räddningslagen är innehavaren av en lägenhet skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden. Genom lagen om räddningsväsendet (561/1999), som trädde i kraft den 1 september 1999, föreskrevs det att brandvarnare ska vara obligatoriska. Övergångsperioden var ett år. Skyldigheten preciserades genom räddningslagen (468/2003), som trädde i kraft den 1 januari 2004, så att skyldigheten att skaffa brandvarnare riktades till innehavaren av lägenheten. I inkvarteringslokaler, vårdinrättningar samt service- och stödboende har verksamhetsidkaren enligt 17 § 2 mom. i räddningslagen samma skyldighet.

Bestämmelser om brandvarnare finns också i miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet (848/2017). Vid nybyggnad har det i bostäder från och med den 1 februari 2009 krävts brandvarnare som är anslutna till elnätet, och dessa installeras i bostäderna i byggnadsskedet. Enligt 38 § i den förordningen ska bostäder, inkvarteringsutrymmen, vårdinrättningar, dagvårdsinrättningar, daghem och andra utrymmen för småbarnspedagogik samt skolor vara försedda med en ändamålsenlig anläggning som i ett tidigt skede ger larm om en begynnande brand. Beroende på objektet kan kravet uppfyllas med en brandvarnare som är ansluten till elnätet, en brandlarmanläggning eller en brandlarmanläggning som är kopplad till nödcentralen.

Bestämmelser om skyldigheten att underhålla brandvarnare finns i 12 § i räddningslagen. Underhållsskyldigheten har i fråga om byggnaders allmänna utrymmen och sådana arrangemang

Utkast

som tjänar hela byggnaden riktas solidariskt till ägaren och innehavaren av byggnaden och verksamhetsidkaren samt innehavaren av en lägenhet i fråga om utrymmen i hans eller hennes besittning. I fråga om brandvarnare anslutna till elnätet tillämpas vid sidan av räddningslagen lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009). Brandvarnare som är anslutna till elnätet anses som en del av elsystemet utgöra ett sådant grundläggande system, för vilket bostadsaktiebolaget har underhållsansvaret enligt 4 kap. 2 § 2 mom. i lagen om bostadsaktiebolag. På underhållet av elektrisk utrustning tillämpas dessutom elsäkerhetslagstiftningen, där det t.ex. anges vilka arbeten som får utföras endast av en yrkesutbildad person inom elbranschen.

I underhållsansvaret ingår förutom byte av batterier som säkerställer brandvarnarens funktion också utbyte av brandvarnare när de gått sönder eller blivit för gamla. Enligt produktstandarden SFS-EN 14604 för brandvarnare ska en brandvarnare vara försedd med uppgift om den tidpunkt då tillverkaren rekommenderar att den ska bytas ut, vilken i allmänhet infaller 10 år från tillverkningsdatumet.

I bedömningspromemorian om behoven av ändringar i lagen om bostadsaktiebolag föreslogs det att ansvaret för underhåll av brandvarnare i aktielägenheter ska åläggas husbolaget och att det i räddningslagen ska föreskrivas på ett enhetligt sätt om detta i fråga om alla bostadsbyggnader. Under remissbehandlingen av bedömningspromemorian understödde en klar majoritet förslaget om ändring av fördelningen av underhållsansvaret, men åsikterna gick isär i fråga om huruvida underhållsansvaret borde fastställas i lagen om bostadsaktiebolag eller i räddningslagen. I utlåtandena föreslogs också att ansvaret för anskaffning av brandvarnare skulle ändras på motsvarande sätt. (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:36).

Det finns inga täckande uppgifter att tillgå om nuläget när det gäller fullgörandet av skyldigheten att skaffa brandvarnare och hålla dem i skick. Fullgörandet av skyldigheterna har utretts bl.a. genom enkäter. Enligt en enkätundersökning om finländarnas räddningsattityder 2017 anses brandvarnare vara mycket viktiga och enligt undersökningen finns en brandvarnare i varje hem (Räddningsinstitutets publikation D1/2018). Enligt räddningsväsendets olycksfallsstatistik saknar dock många bostäder fungerande brandvarnare. I samband med eldsvådor i bostadshus åren 2009–2018 hade i genomsnitt 32 procent av bostäderna ingen brandvarnare. Brandvarnare som inte fungerade fanns i genomsnitt i 16 procent av bostäderna. Vid eldsvådor med dödlig utgång saknades brandvarnare eller också fungerade den inte i genomsnitt i 39 procent av fallen. (Räddningsväsendets fickstatistik 2009–2013, Räddningsinstitutets publikation 1/2014 och Räddningsväsendets fickstatistik 2014–2018, Räddningsinstitutets publikation D3/2019).

Räddningsverken övervakar och följer upp iakttagandet av kraven på brandvarnare genom brandsyn i bostadsbyggnader och genom självbedömningsblanketter för brandsäkerhet. Exempelvis enligt uppgifter som Kymmenedalens räddningsverk sammanställde 2019 hade ca 85 procent av egnahemshusen ett sådant antal brandvarnare som motsvarar minimikravet, men 13 procent av brandvarnarna fungerade inte och 21 procent var över 10 år gamla. Säkerhets- och kemikalieverket har utrett funktionen och tillförlitligheten i fråga om gamla brandvarnare (Utredning om brandvarnarnas åldrande, slutrapport 8.3.2018 (på finska), och fortsatt utredning om brandvarnarnas åldrande 2020, slutrapport 27.10.2020 (på finska)). Enligt utredningarna fungerar en gammal brandvarnare inte på ett tillförlitligt sätt och resultaten av utredningarna stöder behovet av att byta ut brandvarnarna regelbundet. En brandvarnare har en rätt kort livslängd på 7–10 år.

Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland och Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet utredde i ett projekt hur kravet på brandvarnare fullgörs i hyreshus (Förbättra säkerheten för hyreshus med tekniska lösningar (på finska, sammandrag på svenska), SPEK tutkii 24). I en stor del av de 193 bostäder som utredningen omfattade fanns det brister i fråga

Utkast

om brandvarnarna. Brandvarnarna hade installerats fel, det fanns inte tillräckligt med brandvarnare eller så saknades de helt och hållet, brandvarnarna var för gamla eller så fungerade de inte av någon annan orsak. I hyreshus där hyresvärden sörjde för brandvarnarna t.ex. genom att byta ut brandvarnarna när hyresgästen byttes fanns det brister i brandvarnarna i 20 procent av bostäderna. I hyreshus där den boende ansvarade för anskaffningen och underhållet av brandvarnare fanns det brister i 70 procent av bostäderna.

Det är behövligt att i räddningslagen föreskriva noggrannare än för närvarande om skyldigheten att anskaffa brandvarnare och hålla dem i skick. När det gäller bostäder är det motiverat att entydigt föreskriva att byggnadens ägare ska bära ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare. Dessutom ska det föreskrivas om en skyldighet för den boende att meddela ägaren om batteriet i brandvarnare tar slut eller om brandvarnaren får något fel. I fråga om inkvartingslokaler och vårdinrättningar ska det så som för närvarande vara verksamhetsidkaren som i stället för byggnadens ägare har anskaffnings- och underhållsansvaret.

Syftet med ändringarna är att skyldigheterna ska fullgöras bättre än för närvarande och att regleringen ska vara tydlig. För ikraftträdandet av ändringarna i anskaffnings- och underhållsansvaret behövs en tillräckligt lång övergångsperiod för att husbolag och andra ägare av bostadsbyggnader ska kunna planera hur de i praktiken ordnar saken. Det kan också behövas olika långa övergångsperioder för anskaffnings- och underhållsansvaret.

2.2.2 Att reagera på brister som upptäckts vid tillsynen

I 81 § 1 mom. i den gällande räddningslagen föreskrivs det om ett föreläggande att avhjälpa brister. När den lokala räddningsmyndigheten i samband med tillsynen konstaterar brister i fråga om iakttagandet av förpliktelser som föreskrivs i räddningslagen, ska det bestämmas att de ska avhjälpas. Kan en brist inte avhjälpas genast, ska en frist utsättas.

Flera mindre brister som upptäckts vid tillsynen kan avhjälpas genast utan att räddningsmyndigheten alltid behöver meddela ett skriftligt föreläggande om att bristerna ska avhjälpas. Sådana brister är t.ex. avlägsnande av en kil från en branddörr som kilats öppen, flyttning av föremål som finns framför primärsläckningsutrustningen eller flyttning av en bil som parkerats på en räddningsväg.

Bestämmelsen behöver förtydligas så att det i stället för om ett föreläggande att avhjälpas brister föreskrivs att räddningsmyndigheten ska ingripa i de försummelser som den upptäcker. Om bristerna eller försummelseerna inte kan avhjälpas genast, ska det bestämmas att de ska avhjälpas och en frist utsättas för avhjälpandet. Över ett tillsynsbesök ska det alltid upprättas ett protokoll i vilket antecknas också dessa iakttagelser som myndigheten gjort och de korrigerande åtgärder som vidtagits med anledning av iakttagelserna.

Syftet med ändringen är att möjliggöra ett smidigare och effektivare tillsynsarbete samt att stärka tillsynens rådgivande och handledande karaktär.

2.2.3 Tillsyn medan ett byggprojekt pågår

Det har inte föreskrivits något särskilt tillstånds- eller godkännandeförfarande för de krav på byggande som anges i räddningslagen, utan avsikten är att tillsyn över dessa ska utövas i samband med tillstånds- eller godkännandeförfarandet för byggande. Till denna del föreskrivs det inte särskilt om tillsynen i räddningslagen eller markanvändnings- och bygglagen (132/1999), och det har inte föreskrivits uttryckliga befogenheter för räddningsmyndigheten i fråga om tillsyn eller styrning under byggtiden.

Utkast

I räddningslagen har räddningsverkets tillsynsuppgift begränsats till iakttagande av bestämmelserna i 2 och 3 kap. i räddningslagen. Bestämmelser om genomförande av tillsynen finns i 80 § i räddningslagen, enligt vilken brandsyn får förrättas i byggnader och konstruktioner, i lägenheter och bostäder som hör till dem och i andra objekt. Räddningsmyndighetens behörighet är inte i räddningslagen bunden till byggnadstillsynens beslut om ibruktagande av en byggnad, utan närmast till innehållet i tillsynen. Skyldigheterna i 2 och 3 kap. i räddningslagen har riktats till byggnadens ägare, innehavare och verksamhetsidkaren och gäller säker användning av byggnaden, så i praktiken blir kraven i räddningslagen tillämpliga från det att byggnaden tas i bruk.

Tidigare föreskrevs det i räddningslagen och i en förordning som utfärdats med stöd av den om vilka byggnader räddningsverket skulle utföra brandsyn i innan byggnaden togs i bruk. I 2011 års räddningslag slopades denna reglering. I praktiken utövar räddningsverken dock fortfarande tillsyn i hög grad enligt samma objektstänkande under benämningen särskild brandsyn. I samband med en särskild brandsyn fästs uppmärksamhet vid byggnadens utrymnings säkerhet, funktionen hos anordningar som hänför sig till människors säkerhet, primärsläckningsutrustningen, uppfyllandet av förutsättningarna för räddningsverksamhet och skyddsrummen. Syftet med brandsyn är att innan en byggnad tas i bruk säkerställa att de lösningar som genomförts är i skick också i fråga om de krav som anges i räddningslagen, i stället för att räddningsmyndigheten skulle ingripa i saken först efter ett eller två år i samband med tillsynen. Räddningsverken gjorde 2020 sammanlagt 3 800 sådana särskilda brandsyner i anslutning till ibruktagandet av byggnader. Det är alltså fråga om betydande resursanvändning, vilket bör beaktas när ansvaret för ordnandet av räddningsväsendet övergår till välfärdsområdena.

Det har avtalats mellan räddningsverket och kommunens byggnadstillsyn om räddningsmyndighetens inspektioner, utlåtanden och andra verksamhetssätt under byggnadsprojekt och i samband med ibruktagandet av byggnader. Gemensamma verksamhetssätt har också utarbetats i samarbete mellan räddningsverken samt t.ex. inom byggnadstillsynens och branschaktörernas s.k. Topten-praxis. Allmän praxis är att kravet på särskild brandsyn innan byggnaden tas i bruk antecknas i bygglovsvillkoren. I flera räddningsverks egna anvisningar har ansvaret för att beställa en särskild brandsyn som antecknats i bygglovet riktats till den ansvariga arbetsledaren. I räddningsverkens beslut om taxa har det fastställts en avgift också för särskild brandsyn.

Det är behövligt att i räddningslagen föreskriva om förfarandet för hur räddningsmyndigheten deltar i myndighetstillsynen över byggandet. I frågor som gäller byggande och tillstånd för byggande ska beslutanderätten klart och tydligt utövas av byggnadstillsynen. Det tillvägagångssätt där räddningsmyndigheten utför en särskild brandsyn och ger utlåtande till byggnadstillsynsmyndigheten har fungerat väl och motsvarat de praktiska behoven.

2.3 Bestämmelser om räddningsverksamhet

2.3.1 Ledning av räddningsverksamheten

Räddningsledare är enligt 34 § 1 mom. i räddningslagen räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått, om inte något annat har avtalats med stöd av 8 kap. i lagen om välfärdsområden eller föreskrivs med stöd av 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Företrädare för välfärdsområdets räddningsmyndigheter är enligt 26 § 1 mom. i räddningslagen räddningsverkets högsta tjänsteinnehavare och de tjänsteinnehavare vid räddningsverket som denne förordnat samt det behöriga kollegiala organet i välfärdsområdets räddningsväsende. En person som förordnats till uppdraget är den räddningsmyndighet som leder räddningsverksamheten. Således är det behöriga kollegiala organet inom välfärdsområdet inte räddningsledare.

Utkast

Enligt 34 § 3 mom. i räddningslagen har inrikesministeriets räddningsmyndighet rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes område än det som föreskrivs i 1 mom. Den högre räddningsmyndigheten ska enligt motiveringen till bestämmelsen enligt egen prövning vid behov ha bestämmanderätt närmast vid omfattande olyckor, medan ledningsuppgiften i fråga om den praktiska fältverksamheten kvarstår hos den lokala ledaren. Detta ska i första hand tillämpas vid exceptionellt stora olyckor.

Enligt 35 § 1 mom. i räddningslagen är räddningsledaren allmän ledare, om myndigheter från flera ansvarsområden deltar i räddningsverksamheten. Den allmänna ledaren ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Enheterna från olika ansvarsområden handlar under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen.

I motiveringen till bestämmelsen sägs att exempelvis vid en eldsvåda sköter förutom räddningsverket och dess avtalsbrandkårer flera olika myndigheter sina egna lagstadgade uppgifter vid sidan av räddningsverksamheten. Vid en eldsvåda är det t.ex. polisens lagstadgade uppgift att se till att farliga områden avspärras och sköta andra uppgifter som ankommer på polisen när det gäller att upprätthålla ordning och säkerhet på olycksplatsen. På motsvarande sätt ska de sociala myndigheterna i enlighet med den lagstiftning som gäller dem se till att de som lider nöd på grund av en olycka får underhåll och inkvartering. För att eldsvådor och andra olyckor ska skötas på rätt sätt förutsätts smidigt samarbete mellan olika myndigheter. Bestämmelsen förändrar inte myndigheternas lagstadgade skyldigheter eller befogenheter, utan ålägger myndigheterna att samarbeta och koordinera samarbetet, vilket är nödvändigt för att hantera situationer där flera myndigheter är involverade i räddningsverksamheten.

Enligt 36 § 1 mom. i räddningslagen har välfärdsområdets räddningsmyndighet och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att använda de befogenheter som anges i paragrafen för att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara.

Ledningen av räddningsverksamheten och behörigheten i anslutning till den utgör betydande utövning av offentlig makt. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen (731/1999) ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Strålnings- och kemikalieolyckor, stormar och andra motsvarande omfattande olyckor kan utöver de lokala konsekvenserna ha betydande regionala och t.o.m. riksomfattande konsekvenser. I dessa situationer förutsätter en effektiv ledning av räddningsverksamheten i praktiken utöver de lokala åtgärderna också regionala och riksomfattande arrangemang. Fördelningen av kostnadsansvaret för räddningsverksamheten förutsätter att de olika ledningsnivåernas roll preciseras.

Lagstiftningen om ledningssystemet för räddningsverksamheten och behörigheten i anslutning till det fungerar väl när olyckssituationen är begränsad till ett räddningsverks område och situationen i regel kan klaras av med räddningsverkets egna resurser. Till den regelrätta verksamheten hör det samarbete som räddningsverken avtalat om med stöd av 45 § i räddningslagen samt andra myndigheters deltagande i räddningsverksamheten med stöd av 46 § i räddningslagen. Den gällande lagstiftningen och de avtal som ingåtts med stöd av den gör det möjligt att få den handräckning som behövs för räddningsverksamheten från andra räddningsverk.

Enligt en rapport om räddningsverkens beredskap för storolyckor i Finland (*Pelastuslaitosten suuronnettomuusvalmiudet Suomessa*) som regionförvaltningsverken publicerade 2016 hade räddningsverken i regel ingått samarbetsavtal med grannräddningsverken och i dem hade man framför allt behandlat räddningsverksamhet vid dagliga olyckor i räddningsverkens gränsområ-

Utkast

den samt kommit överens om en ändamålsenlig användning av resurser mellan räddningsverken. Till exempel vid skogsbranden i Kalajoki sommaren 2021 baserade sig räddningsverkens handräckning dock i regel inte på sådana planer för handräckning och mottagande av handräckning som utarbetats på förhand. Utöver personal- och materielhjälpen kan ett räddningsverk också behöva stöd för ledning av räddningsverksamheten i synnerhet i långvariga situationer. Därför bör de arrangemang, planer och system som hänför sig till ledningen vara så enhetliga som möjligt på riksnivå.

Den gällande räddningslagen innehåller inga bestämmelser om ledning av räddningsverksamheten vid olyckor som inträffat på flera räddningsverks område när det vore motiverat att koncentrera ledningen inom samarbetsområdet. Enligt 34 § 3 mom. i räddningslagen har inrikesministeriets räddningsmyndighet rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes område än det som föreskrivs i 1 mom. I dessa situationer vore det dock motiverat att redan med tanke på planeringen och beredskapen fastställa ledningsansvaret på förhand. Även den riksomfattande ledningen förutsätter att det ordnas regional ledning. På motsvarande sätt som i fråga om den regionala ledningen förutsätter planeringen och beredskapen när det gäller den riksomfattande ledningen att ansvarerna fastställs på förhand.

2.3.2 Upprätthållande och förmedling av lägesbilden

Enligt 32 § 1 mom. 6 punkten i den gällande räddningslagen hör det till räddningsverksamheten att ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till räddningsverksamheten.

Enligt 32 § 2 mom. i räddningslagen ansvarar räddningsverket för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Enligt 35 § 1 mom. i räddningslagen är räddningsledaren allmän ledare om myndigheter från flera ansvarsområden deltar i räddningsverksamheten. Den allmänna ledaren ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten.

Enligt 34 § 3 mom. i räddningslagen har inrikesministeriets räddningsmyndighet rätt att ge order om räddningsverksamheten. I anslutning till denna ledningsuppgift ska regionförvaltningsverket enligt 5 § 2 punkten i statsrådets förordning om räddningsväsendet bistå inrikesministeriet i anskaffningen av uppgifter som behövs vid ledningen av räddningsverksamheten samt i upprätthållandet av lägesbilden.

De gällande bestämmelserna förpliktar och ger de räddningsmyndigheter som svarar för ledningen av räddningsverksamheten rätt att upprätthålla den lägesbild som behövs vid ledningen av räddningsverksamheten. Ansvar för lägesbilden hör enligt 32 § 1 och 2 mom. i räddningslagen i princip till räddningsverket när räddningsledaren är räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått. Enligt 32 § 1 mom. och 34 § 3 mom. i räddningslagen samt 5 § 2 punkten i statsrådets förordning om räddningsväsendet ansvarar inrikesministeriet för lägesbilden till den del som inrikesministeriets räddningsmyndighet utövar sina rättigheter vid ledningen av räddningsverksamheten. Regionförvaltningsverket ska bistå inrikesministeriet i anskaffningen av uppgifter som behövs vid ledningen av räddningsverksamheten samt i upprätthållandet av lägesbilden. Bestämmelser om uppdatering av lägesbilden i situationer där flera myndigheter är involverade finns i 35 § 1 mom. i räddningslagen.

Utkast

Den gällande lagstiftningen identifierar skyldigheten att skapa en lägesbild på välfärdsområdesnivå och riksomfattande nivå. Däremot innehåller lagen inga tydliga bestämmelser om skyldigheten att skapa en lägesbild när det är fråga om räddningsverksamhet som leds regionalt.

Dessutom kan det anses vara en brist att det inte upprätthålls en lägesbild som fortlöpande och förutseende skulle beskriva räddningsverksamhetens prestationsförmåga. Den nuvarande förpliktande karaktären omfattar endast upprätthållande av en reaktionsinriktad lägesbild vid en konkret risk för en olycka eller när en olycka redan har inträffat.

Det vore motiverat att räddningsväsendet skulle ha en lägesuppfattning och lägesbild på lokal, regional och riksomfattande nivå som uppdateras kontinuerligt bl.a. om olyckor som inträffat eller som är överhängande samt om sådana störningssituationer, andra incidenter och risker för sådana som kan inverka på räddningsväsendets uppgifter eller beredskap. Dessutom behövs en lägesbild över beredskapen inom servicesystemet för räddningsverksamheten som innehåller information bl.a. om servicesystemets funktion och belastning, personal- och materialresurser samt funktionen när det gäller stödtjänsterna.

Det är nödvändigt att på ett mer heltäckande sätt än för närvarande föreskriva om aktiv förmedling av lägesbilden i bägge riktningarna mellan olika ledningsnivåer och om tillgången till information mellan olika ledningsnivåer.

2.3.3 Ledning av och ledningsgrupp för räddningsverksamheten

Enligt 35 § 1 mom. i den gällande räddningslagen är räddningsledaren allmän ledare om myndigheter från flera ansvarsområden deltar i räddningsverksamheten. Den allmänna ledaren ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Enheterna från olika ansvarsområden handlar under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen. Den allmänna ledaren kan till sin hjälp bilda en ledningsgrupp bestående av företrädare för myndigheter, inrättningar och frivilliga enheter som deltar i verksamheten. Ledaren kan också tillkalla experter. En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid olyckor och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd.

Det vore motiverat att vid behov höra en sakkunnig inom miljöskyddet också vid mindre skador då det inte nödvändigtvis behöver inrättas någon ledningsgrupp.

2.3.4 Kostnader för räddningsverksamheten

Enligt 95 § i räddningslagen svarar den som är skyldig att utföra en åtgärd eller uppgift eller sörja för åtgärden eller uppgiften för räddningsväsendets kostnader, om inte något annat bestäms i denna lag.

Enligt 4 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet ansvarar ett välfärdsområde för ordnandet av räddningsväsendet inom sitt område på det sätt som föreskrivs i den lagen och annanstans i lag.

I 98 § 1 mom. i räddningslagen sägs att om ett räddningsverk bistår ett annat räddningsverk med materiel och manskap eller på något annat sätt, ska det mottagande verket betala full ersättning, om inte något annat avtalas.

Om en skogs- eller terrängbrand har spritt sig till flera räddningsområden, betalas släckningskostnaderna enligt 99 § i räddningslagen av det räddningsverk inom vars verksamhetsområde

Utkast

branden började, om inte något annat avtalas. De övriga räddningsverken ska betala sin andel av dessa kostnader i förhållande till den eldhärjade arealen eller enligt någon annan skälig grund.

Enligt 5 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) används som grund för den statliga finansieringen välfärdsområdenas driftskostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet, finansieringskostnader samt avskrivningarna enligt plan och nedskrivningarna.

Kostnaderna för den räddningsverksamhet som omfattas av välfärdsområdenas organiseringsansvar täcks med statlig finansiering till välfärdsområdena. Det är inte motiverat att skilt finansiera kostnader som uppstår genom beslut av ett välfärdsområdes räddningsmyndigheter med separat statlig finansiering. Regleringen behöver inte ändras till denna del.

Enligt motiveringen till 95 § i räddningslagen sköts räddningsväsendets uppgifter av och i dem deltar myndigheter från flera olika ansvarsområden och andra aktörer som anges i räddningslagen. De ansvariga aktörer som anges i enskilda bestämmelser i räddningslagen ska fortfarande ansvara för kostnaderna för de uppgifter som ålagts dem.

2.3.5 Inledande och avslutande av räddningsverksamhet

Enligt 2 a § 1 mom. 2 punkten i den gällande räddningslagen avses med räddningsverksamhet brådskande uppgifter som syftar till att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Enligt 34 § 4 mom. i räddningslagen ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet om det behövs för att klarlägga det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har.

Enligt 32 § 2 mom. i räddningslagen ansvarar räddningsverket för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Befogenheter enligt 36 § i räddningslagen kan utövas för att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara.

Enligt den gällande räddningslagen kan de befogenheter som behövs i räddningsverksamheten utövas inte bara när en olycka har inträffat utan också redan när en olycka är överhängande. Vid ledning av räddningsverksamheten kan det i vissa fall vara nödvändigt att utöva befogenheterna redan i ett mycket tidigt skede innan en olycka faktiskt har inträffat. Det kan vara fråga om t.ex. ansamling av upplega på trädens grenar eller situationer då skyddsrummen behöver tas i bruk redan innan undantagsförhållanden konstaterats.

Ledningen av räddningsverksamheten och behörigheten i anslutning till den utgör betydande utövning av offentlig makt. Enligt 2 § 3 mom. i Finlands grundlag ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Förutsättningarna för att ta i bruk de befogenheter som behövs inom räddningsverksamheten redan när en olycka är överhängande behöver preciseras.

Även räddningsledarens beslut om att räddningsverksamheten ska avslutas kan ha betydande konsekvenser särskilt för enskildas och myndigheters uppgifter och ansvar. Sådana kan t.ex. vara kommunernas ansvar för efterbehandlingen av oljeskador och ansvaret för den som äger

Utkast

objektet för efterröjning och efterbevakning. Avslutandet av räddningsverksamheten grundar sig enligt den gällande räddningslagen på räddningsledarens bedömning och vid behov på ett beslut som ledaren fattat efter att en sakkunnig hörts. Detta innebär i praktiken att grunderna för ett beslut varierar beroende på räddningsledarens egen prövning. På grund av beslutets betydelse ska grunderna för beslutet vara enhetliga och de parter som beslutet gäller behandlas på ett enhetligt sätt.

2.4 Ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer fastställts de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium för tillträde till och utövandet av detta yrke ska erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket.

Bestämmelserna i direktivet har genomförts bl.a. genom lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Enligt 4 § 1 mom. i den lagen fattar Utbildningsstyrelsen, om inte annat föreskrivs någon annanstans, beslut om den behörighet för reglerade yrken som bevis på formella kvalifikationer medför. Beslut om rätt att utöva ett yrke på grundval av yrkeskvalifikationer som förvärvats i ett annat land fattas av samma aktör som beviljar rätt att utöva yrket i fråga på grundval av en examen som avlagts eller en utbildning som genomgått i Finland.

Bestämmelsen om Utbildningsstyrelsens behörighet i 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer ska tillämpas när inte något annat föreskrivs någon annanstans i lagstiftningen. Enligt förarbetena till lagen ska utgångspunkten vara att det i speciallagstiftningen om ett visst yrke anges att det är den myndighet inom det förvaltningsområde som svarar för regleringen av yrket i fråga som har tillräcklig sakkunskap om innehållet i yrkesverksamheten som ska vara den myndighet som ansvarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer.

I 57 § i räddningslagen anges att för manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten är behörighetsvillkoren för en tjänst eller en uppgift sådan examen inom räddningsbranschen som motsvarar tjänsten eller uppgiften. Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om de examina som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt statsrådets förordning om räddningsväsendet (407/2011) krävs det av den personal i huvudsyssla vid räddningsverket som deltar i räddningsverksamheten att 1) den som hör till manskapet har avlagt manskapsexamen vid räddningsmannalinjen vid en sådan läroanstalt som avses i 55 § i räddningslagen eller har avlagt en sådan tidigare examen vid en läroanstalt för räddningsbranschen som medfört behörighet för manskap för motsvarande uppgift, 2) den som hör till underbefälet har avlagt underbefälsexamen vid en sådan läroanstalt som avses i 55 § i räddningslagen eller har avlagt en i 3 punkten avsedd examen som medför behörighet för befäl eller en sådan tidigare examen vid en läroanstalt för räddningsbranschen som medfört behörighet för underbefäl, och 3) den som hör till befälet har avlagt yrkeshögskoleexamen för räddningsbranschen, eller har avlagt en sådan tidigare examen vid en läroanstalt för räddningsbranschen som medfört behörighet för befäl.

I 63 § i räddningslagen finns det bestämmelser om behörighet för sotare. Enligt bestämmelsen ska en sotare ha avlagt yrkesexamen för sotare eller sådan yrkesexamen i husteknik som inbegriper kompetensområdet för sotning.

Enligt 8 § i lagen om nödcentralsverksamhet föreskrivs det om behörighetsvillkoren för jourpersonalen genom förordning av statsrådet. Enligt 5 § i statsrådets förordning om nödcentralsverksamhet (877/2010) krävs av personal som sköter jouruppgifter examen för jourhavande vid

Utkast

nödcentraler eller motsvarande tidigare examen eller grundexamen för polis eller motsvarande tidigare examen.

Det har föreskrivits behörighetskrav för personer i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamhet, sotare samt personer som sköter jouruppgifter vid Nödcentralverket, eftersom det i dessa yrken utförs uppgifter vars avsikt är att skydda liv och hälsa samt egendom och miljö som tryggas i grundlagen. I dessa yrken betonas kompetenskravet.

Utbildningarna inom räddningsbranschen och till jourhavande vid nödcentraler hör i sin helhet till inrikesministeriets förvaltningsområde. Enligt 55 § i räddningslagen sköter staten yrkesutbildningen inom räddningsväsendet och övrig utbildning som hör samman med räddningsväsendet i enlighet med lagen om Räddningsinstitutet. Räddningsinstitutet lyder under inrikesministeriet.

Enligt 2 § i lagen om Räddningsinstitutet ska Räddningsinstitutet ordna yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten samt utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen för räddningsväsendets befäl. Räddningsinstitutet beviljar rätt att utöva yrke för manskap och underbefäl inom räddningsbranschen på basis av en examen eller utbildning som avlagts i Finland. Utbildningsprogram som leder till yrkesexamina inom räddningsväsendet är utbildningsprogrammet för räddningsmän, inom vilket avläggs räddningsmannaxamen, samt utbildningsprogrammet för räddningsväsendets underbefäl, inom vilket avläggs underbefälsexamen. Polisyркeshögskolan har examinationsrätt för yrkeshögskoleexamen för befäl inom räddningsbranschen. Räddningsinstitutet utarbetar tillsammans med Polisyркeshögskolan kriterier för valet av studerande samt en läroplan och Räddningsinstitutet ordnar undervisning enligt läroplanen på det sätt som Räddningsinstitutet och Polisyркeshögskolan sinsemellan avtalat om.

Bestämmelser om behörighetskraven för sotare finns i räddningslagen, som hör till lagstiftningen inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Behörighetskrav för sotare är yrkesexamen för sotare eller yrkesexamen i husteknik inom kompetensområdet för sotning. Yrkesexamen för sotare har inte längre kunnat avläggas efter den 31 december 2021, men de som avlagt examen är fortfarande behöriga att vara verksam som sotare. Från och med 2022 avlägger nya sotare yrkesexamen i husteknik. Utbildningsstyrelsen fastställer examenskraven för yrkesexamen i husteknik.

Bestämmelser om den myndighet som ansvarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer finns inte i speciallagstiftning i fråga om uppgifter inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten samt i fråga om sotarens uppgifter. Därför behandlas de ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer som gäller dessa uppgifter av Utbildningsstyrelsen med stöd av 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Utbildningsstyrelsen har dock inte samma kunskap och sakkunskap i fråga om utbildningssystemet och yrkesutövningen inom det nationella räddningsväsendet och den nationella nödcentralverksamheten som myndigheterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Därför vore det ändamålsenligt att ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer för uppgifter inom räddningsbranschen, som sotare eller som jourhavande vid nödcentraler, som förvärvats i ett annat EU- eller EES-land, behandlas av en myndighet inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

Antalet ansökningar som lämnats in till Utbildningsstyrelsen har i praktiken varit litet. Det har årligen kommit in 1–3 ansökningar. Ansökningarna har gällt examina inom räddningsväsendet

Utkast

och i största delen av dem har det varit fråga om en examen som avlagts i Sverige. Det har inte kommit in några ansökningar som skulle ha gällt uppgifter som jourhavande vid nödcentralen eller som sotare.

3 Målsättning

Räddningslagen

Syftet med detta lagförslag är att i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering revidera räddningslagen med beaktande av bedömningspromemoriorna från beredningssektionerna för projektet för förstudien av en reform av räddningslagen och utlåtandena om dessa. Avsikten är att under denna regeringsperiod göra brådskande och nödvändiga ändringar i räddningslagen. De ändringar i räddningslagen som enligt förstudieprojektet och remissbehandlingen under det kräver grundligare lagberedning och konsekvensbedömning ska genomföras under nästa regeringsperiod.

Syftet med propositionen är att förbättra den övergripande utvecklingen och samordningen av de olika ministeriernas och de övriga ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet, effektivisera den regionala och riksomfattande ledningen av räddningsverksamheten samt upprätthållandet och förmedlingen av lägesbilden samt förbättra beredskapen för räddningsverksamhet och planeringen av den särskilt inom samarbetsområdet.

Syftet med de ändringsförslag som gäller förebyggande av olyckor är att förtydliga regleringen och myndighetspraxisen samt att på detta sätt främja och upprätthålla brandsäkerheten i byggnader.

Syftet med de ändringar som gäller brandvarnare i bostäder är att skyldigheterna ska fullgöras bättre än för närvarande och att regleringen ska vara tydlig.

Syftet med de ändringar som gäller räddningsverkets tillsynsuppgift är att effektivisera myndighetspraxisen samt förtydliga förhållandet mellan tillsynen enligt räddningslagen och tillståndsbehandlingen och tillsynen i samband med byggande.

Syftet med rätten för räddningsmyndigheterna enligt räddningslagen att få uppgifter och med de ändringar som gäller åtgärds- övervaknings-, och beredskapsregistret är att säkerställa att räddningsmyndigheterna har tillgång till alla uppgifter som de behöver för att sköta den lagstadgade räddningsverksamheten, tillsynsuppgifterna, beredskapen och förebyggandet av olyckor.

Lagen om Räddningsinstitutet

Syftet med propositionen är att organisera ett förfarande för erkännande av yrkeskvalifikationer genom att föreskriva att Räddningsinstitutet ska vara den aktör som svarar för erkännandet av yrkeskvalifikationer i fråga om behörighetskraven för manskap, underbefäl och befäl inom räddningsbranschen, jourhavande vid nödcentraler samt sotare.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Allmänna bestämmelser

Det föreslås att det till räddningslagen fogas bestämmelser om en delegation för civil beredskap vars syfte är att främja den övergripande utvecklingen av de olika ministeriernas och de övriga ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet.

Det föreslås att vissa gällande bestämmelser om myndigheternas rätt att få uppgifter och om register ska kompletteras och preciseras.

Räddningsmyndigheterna föreslås få rätt till information om brandlarmanläggningar och andra motsvarande anordningar som anslutits till nödcentralerna för skötseln av ett tillsynsuppdrag enligt räddningslagen samt för räddningsverksamhet, planering av räddningsverksamheten och fastställande av den objektspecifika larmresponsen.

Enligt förslaget ska i åtgärdsregistret få föras in uppgifter som hänför sig till den tillsyn som utövas med stöd av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor samt till behandlingen av anmälningar eller registreringer av handlingar med stöd av den lagen.

Det föreslås att registret över beredskapsuppgifter som för närvarande är frivilligt ska bli obligatoriskt. Att registerföringen blir obligatorisk möjliggör bättre än för närvarande bedömning och utnyttjande av tillgängliga resurser och ger registrerade personer förutsättningar att ta reda på vilka skyldigheter och förbehåll som gäller dem.

I övervakningsregistret ska i fortsättningen kunna föras in också anmälningar och handlingar som lämnas till räddningsverken inte bara med stöd av räddningslagen utan också med stöd av andra lagar och utifrån vilka bl.a. beslut fattas eller tillsyn utövas. Också uppgifter och myndighetshandlingar som uppkommer vid mottagande och behandling av ovannämnda handlingar och beslutsfattande i anslutning därtill ska få föras in i registret. Vidare ska räddningsverket också kunna registrera uppgifter om brandsäkerhetsanläggningar i byggnader.

Det föreslås att förfarandet för begäran om omprövning i 104 § i räddningslagen ska utvidgas så att det även gäller beslut om dispens enligt 58 § i räddningslagen. Ett sådant förfarande är enklare ur den sökandes synvinkel och införandet av en sådan möjlighet ökar sannolikt den sökandes rättsskydd.

Det föreslås att bestämmelserna om varningar ändras så att termerna varning för skogsbrand och varning för gräsbrand slås samman till varning för markbrand. Den föreslagna ändringen inverkar dock inte på de skyldigheter eller det ansvar som följer av varningen. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt.

I vissa paragrafhänvisningar görs dessutom tekniska ändringar som beror på ändringar i lagstiftningen.

4.1.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor

Det föreslås att skyldigheten att skaffa brandvarnare och hålla dem i skick ändras så att ansvaret gäller byggnadens ägare i stället för den boende.

Utkast

Den reglering som gäller räddningsverkets tillsynsuppgift föreslås bli preciserad när det gäller att reagera på brister som upptäckts i samband med tillsynen.

Det föreslås att en ny bestämmelse ska fogas till räddningslagen där det föreskrivs om förutsättningarna för brandsyn medan ett byggprojekt pågår.

4.1.3 Bestämmelser om räddningsverksamhet

Det föreslås att lägesbildverksamheten inom räddningsverksamheten och rätten att få uppgifter om den ska preciseras så att regleringen tydligare än för närvarande omfattar upprätthållande och förmedling av den lokala, regionala och riksomfattande lägesbilden samt samarbetet i anslutning till lägesbildverksamheten.

Det föreslås att en bestämmelse om ledning av räddningsverksamheten inom ett samarbetsområde för räddningsverksamheten fogas till räddningslagen. Rättigheterna för inrikesministeriets räddningsmyndighet när det gäller ledningen av räddningsverksamheten föreslås bli kompletterade och preciserade.

Det föreslås att bestämmelserna om ledningsgruppen för räddningsverksamheten kompletteras så, att en sakkunnig inom miljöskyddet ska höras eller ges tillfälle att bli hörd också när någon ledningsgrupp för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor inte inrättas.

Befogenheterna för räddningsledare föreslås bli tydligare och de ska i den mån de är nödvändiga kunna användas när en olycka är uppenbart överhängande.

Enligt förslaget ska bestämmelser om behövligt bistånd vid räddningsverksamhet inom ett samarbetsområde för räddningsverksamhet, om ledningen av räddningsverksamheten på riksnivå och om planeringen av samarbetet tas in i räddningslagen.

Bestämmelserna om statens deltagande i upprätthållandet av den beredskap som behövs inom räddningsväsendet föreslås bli kompletterade. Enligt förslaget ska materiel som skaffats med statsmedel och som lämpar sig för det internationella räddningsväsendet kunna överlåtas i välfärdsområdets besittning och för dess användning under förutsättning att den materiel som överlåtit placeras och förvaras så att den utan dröjsmål kan användas för lämnande av sådant i 38 § i räddningslagen avsett bistånd till utlandet vid räddningsinsatser. Välfärdsområdenas räddningsverk ansvarar för lagringen och underhållet av den utrustning och den materiel som de innehar och använder och som utnyttjas vid internationellt bistånd så att denna specialberedskap, inbegripet personalens kompetens, vid behov kan användas för internationella uppdrag i enlighet med inrikesministeriets beslut på det sätt som krävs i de avtal och förbindelser som är bindande för Finland.

Bestämmelserna om ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet föreslås också bli kompletterade. Det föreslås att ett räddningsverk som har fått bistånd är skyldigt att betala full ersättning också för bistånd som baserar sig på en samarbetsplan eller på ett förordnande av räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten. När bistånd ges ska detta i första hand basera sig på den beredskap och den samarbetsplan som gäller samarbetsområdet. Kostnaderna för bistånd inom samarbetsområdet ska beaktas i välfärdsområdenas finansiering.

4.1.4 Lagen om Räddningsinstitutet

Enligt förslaget ska det till lagen om Räddningsinstitutet fogas en bestämmelse om att institutet ska vara den behöriga myndigheten för att besluta om den rätt att med stöd av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat vara verksam som sådant manskap, underbefäl och befäl i huvudsyssla som är anställda vid ett räddningsverk och deltar i räddningsverksamheten eller vara verksam som sotare eller sköta jouruppgifter vid Nödcentralsverket. När Räddningsinstitutet fattar beslutet ska det iakttä bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Den föreslagna bestämmelsen är en specialbestämmelse i förhållande till lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Räddningsinstitutet har bättre förutsättningar än Utbildningsstyrelsen att i fråga om uppgifter som besättning, underbefäl och befäl inom räddningsbranschen samt jourhavande vid nödcentraler vara den myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer, eftersom Räddningsinstitutet ordnar yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten samt utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen för räddningsväsendets befäl. Utbildningsstyrelsen, som för närvarande är den myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer i fråga om dessa uppgifter, är i vilket fall som helst tvungen att stödja sig på Räddningsinstitutets utlåtande när den fattar beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. Det är motiverat att föreskriva att också erkännandet av yrkeskvalifikationer som gäller uppgifter som sotare ska höras till Räddningsinstitutet eftersom det är ändamålsenligt och effektivast att en enda myndighet erkänner yrkeskvalifikationer i fråga om uppgifter inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

Vid erkännande av yrkeskvalifikationer tillämpas bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. I lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer finns bestämmelser bl.a. om kompensationsåtgärder som kan krävas av sökanden i ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer, om sådana bilagor till ansökan som den myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer kan kräva av sökanden samt om de tidsfrister inom vilka ansökan ska avgöras.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna av ändringen av räddningslagen

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

De ändringar som föreslås i räddningslagen har ekonomiska konsekvenser av både engångsnatur och bestående natur.

4.2.1.1 Konsekvenser för hushållens ställning och för företag

En ändring av ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare på det föreslagna sättet innebär en ny skyldighet för en stor del av ägarna till bostadsbyggnader, konsekvenserna riktar sig i synnerhet till bostadsaktiebolag och andra motsvarande sammanslutningar. Konsekvenserna för byggnadernas ägare beror på om det i bostäderna sedan tidigare finns batteribrandvarnare eller brandvarnare som är anslutna till elnätet. Konsekvenserna beror dessutom på antalet bostäder och deras storlek samt byggnadens ägarskap. När det gäller kostnaderna är det fråga om att de hänförs på ett nytt sätt, dvs. till byggnadens ägare i stället för till den boende. Kostnader uppstår för anskaffning och installation av brandvarnare, byte av brandvarnarnas batterier samt utbyte av gamla brandvarnare eller brandvarnare som gått sönder. Också brandvarnare som är anslutna till elnätet har batterier som ska bytas regelbundet.

Utkast

Enligt de gällande bestämmelserna i räddningslagen är det innehavaren av en bostad som bär ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare. Enligt Statistikcentralens statistik över byggnader och bostäder fanns det i slutet av 2020 sammanlagt cirka 3 124 000 bostäder. Överföringen av ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare från bostadsinnehavaren till byggnadens ägare riktar sig i huvudsak till ägarna av flervåningsbostadshus och radhus, vilka sammanlagt uppgick till ca 150 000 (65 000 flervåningshusbolag, 84 000 radhusbolag). Antalet bostäder i dessa var sammanlagt ca 1 888 000 (1 468 000 bostäder i flervåningshus, 420 000 radhusbostäder). I byggnader där det redan finns brandvarnare som är anslutna till elnätet påverkar den föreslagna ändringen inte nuläget. Det finns ca 15 000 sådana bostadsbyggnader (7 200 flervåningshus, 8 000 radhus).

I egna hemshus är bostadens innehavare oftast också byggnadens ägare, varvid överföringen av anskaffnings- och underhållsansvaret från bostadens innehavare till byggnadens ägare varken medför ändringar i förfarandena eller ekonomiska konsekvenser. I egna hemshus och parhus fanns det ca 1 179 000 bostäder och i andra byggnader 58 000 bostäder.

Kravet på brandvarnare gäller också fritidsbostäder. Enligt Statistikcentralen fanns det 508 000 sommarstugor i slutet av 2020. I siffran ingår också semesterstugor som hyrs ut.

Enligt de nuvarande kraven ska det i en bostad finnas ett tillräckligt antal brandvarnare för att upptäcka en eldsvåda och varna de boende, dvs. exempelvis i tamburen och i varje sovrum. Minimikravet enligt förordningen, som baserar sig på bostadens storlek, är att det för varje påbörjad 60 kvadratmeter i en bostad finns en brandvarnare och att det i flervåningsbostäder finns minst en varnare på varje våning eller våningsplan. Enligt Statistikcentralen var den genomsnittliga lägenhetsytan i bostäder 79,4 kvadratmeter år 2020. I fristående småhus var bostäderna klart större, den genomsnittliga lägenhetsytan var 112,8 kvadratmeter. I flervåningsbostadshus var den genomsnittliga lägenhetsytan 55,5 kvadratmeter. Medelytan i enrummare var 34 kvadratmeter, i tvårummare 54 kvadratmeter och i trerummare 79 kvadratmeter. Den vanligaste bostadstypen var tvårummare. Totalt fanns det 938 000 bostäder av den här typen, det vill säga 30 procent av hela bostadsbeståndet. Antalet enrummare var 481 000, det vill säga 15 procent av bostadsbeståndet. Enligt en grov uppskattning finns det sammanlagt minst 4–6 miljoner brandvarnare i bostäderna.

Den föreslagna ändringen av underhållsansvaret inverkar särskilt på äldre bostadsbyggnader med batteribrandvarnare. Vid nybyggnad och i byggnader där det redan finns brandvarnare som är anslutna till elnätet påverkar den föreslagna ändringen inte nuläget. Det finns sammanlagt ca 1,5 miljoner flervånings- och radhusbostäder där det för närvarande finns batteribrandvarnare för vars underhåll innehavaren av lägenheten ansvarar. I dessa bostäder finns det kalkylmässigt sammanlagt ca 2,25 miljoner brandvarnare. Med tanke på anskaffnings- och underhållskostnaderna för brandvarnare under byggnadens livscykel är det i princip förmånligast att installera 10 års batterier i brandvarnare. Eftersom också brandvarnaren ska bytas ut med minst 10 års mellanrum, uppstår då ingen separat kostnad för det årliga bytet av batteri. Om kostnaderna för installations- och bytesarbetet antas uppgå till 40 euro per brandvarnare blir detta sammanlagt 90 miljoner euro, dvs. den kalkylmässiga kostnaden uppgår till 9 miljoner euro per år. De totala kostnaderna är dock större än detta, eftersom brandvarnarna och batterierna inte nödvändigtvis håller de planerade 10 åren och måste bytas ut. Inte heller anskaffningskostnaden för brandvarnare ingår i denna siffra, eftersom anskaffningskostnaden uppstår oberoende av om innehavaren av bostaden eller ägaren till byggnaden ansvarar för brandvarnaren. De förmånligaste batteribrandvarnarna kostar 5–10 euro per styck.

Utkast

För ändringarna i anskaffnings- och underhållsansvaret behövs en övergångsperiod på minst två år för att byggnadernas ägare ska kunna planera hur de i praktiken ordnar saken. Om det i bostäderna finns batteribrandvarnare har husbolaget i allmänhet inte information om hurudana brandvarnare det finns i bostäderna och inte heller om huruvida det finns ett tillräckligt antal brandvarnare. Det kan också vara nödvändigt att byta ut brandvarnarna. Med tanke på underhållsansvaret är det i praktiken lättare om det i bostäderna finns brandvarnare som byggnadens ägare har skaffat och installerat, eftersom de då är likadana och lika gamla i alla bostäder.

4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Konsekvenser för statsfinanserna

Den föreslagna lagen har ekonomiska konsekvenser av bestående karaktär för statsfinanserna.

För att samordna arbetet i delegationen för civil beredskap som föreslås bli inrättad föreslås det att en generalsekreterare med uppdraget som huvudsyssla ska anställas vid inrikesministeriets räddningsavdelning. Generalsekreteraren har till uppgift att ansvara för planeringen av delegationens arbete och för åtgärder i anslutning till mötesarrangemangen. Generalsekreteraren ska också sörja för sådant samarbete och sådan växelverkan med de organisationer som deltar i delegationens arbete och med de centrala myndigheterna inom andra sektorer som främja ett fungerande delegationsarbete. Generalsekreteraren ska eventuellt också ansvara för uppgifterna som generalsekreterare för den delegation som avses i 9 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Detta förutsätter ett tillägg på ett årsverke för inrikesministeriet.

Inrikesministeriet ska leda, styra och utöva tillsyn över räddningsväsendet, svara för räddningsväsendets förberedelser och organisering i hela landet, samordna de olika ministeriernas och ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet och dess utveckling samt sköta även andra uppgifter som i räddningslagen åläggs inrikesministeriet. De föreslagna ändringarna ökar inrikesministeriets uppgifter och ansvar i fråga om ledningen av räddningsverksamheten på riksnivå och lägesbildsverksamheten i anslutning till den.

Till följd av den föreslagna ändringen kan inrikesministeriets räddningsmyndighet överta ledningen, om det är nödvändigt på grund av de riksomfattande arrangemang som krävs eller på grund av olyckans art eller omfattning. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ansvarar för uppdateringen av den riksomfattande lägesbilden och för samordningen av verksamheten. På basis av ändringen ska de planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsverksamheten på riksnivå göras upp under ledning av inrikesministeriet och i samarbete med räddningsverken. De uppgifter som föreslås för inrikesministeriet förutsätter nya personalresurser.

Räddningsverksamheten leds, lägesbilden upprätthålls och den planering som anknyter till dessa görs på tre nivåer. Till inrikesministeriets styrningsuppgift hör styrning av räddningsverken och verksamheten och planeringen inom ett samarbetsområde för räddningsverksamheten. Dessutom har inrikesministeriet till uppgift att samordna de olika ministeriernas och ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet. Inrikesministeriet ansvarar för dessa uppgifter på riksnivå. Den riksomfattande och regionala ledningen av räddningsverksamheten förutsätter att verksamheten och planeringen i anslutning till den effektiviseras och förenhetligas på alla tre ledningsnivåer. Av inrikesministeriet förutsätts kontinuerlig ledningsberedskap och förmåga att upprätthålla lägesbilden både inom den nationella och internationella räddningsverksamheten. Utöver ledningen av räddningsverksamheten ansvarar inrikesministeriet också för beredskaps- och ledningsuppgifter när det gäller befolkningsskyddet under undantagsförhållanden. Effektiviseringen av ledningen, planeringen och samordningen förutsätter nya personalresurser

Utkast

vid inrikesministeriet. Den kontinuerliga 24/7-beredskapen för riksomfattande ledning och upprätthållande av lägesbilden vid den riksomfattande läges- och ledningscentralen förutsätter en ökning på uppskattningsvis sex årsverken vid inrikesministeriet. Vid sidan av sina övriga uppgifter av jourkaraktär ska dessa personer delta i utarbetandet och upprätthållandet av de planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsverksamheten på riksnivå och som inrikesministeriet ansvarar för.

En effektivisering av inrikesministeriets styruppgift i fråga om räddningsverkens planering och annan planering förutsätter utöver det ovan nämnda en ökning på uppskattningsvis sex årsverken för inrikesministeriet. På detta sätt säkerställs förutom planeringsuppgiften och styruppgiften också tillräcklig tillgång till personal som är förtrogen med och utbildad i ledning av räddningsverksamheten när det är nödvändigt att inrikesministeriet tar över ledningen av situationen.

Enligt en preliminär bedömning medför inrikesministeriets ökade uppgifter och ansvar behov av tilläggsresurser åren 2024-2026 enligt följande:

Resursbehov (årsv.)	Uppskattning 2024	Uppskattning 2025	Uppskattning 2026
Planering och genomförande av ledningen av och samarbetet inom räddningsverksamheten på riksnivå	6	6	6
Genomförande av den riksomfattande lägesbildsverksamheten	6	6	6
Inrättande av delegationen	1	1	1
Sammanlagt	13	13	13

Med anledning av förslaget föreslås en permanent ökning av inrikesministeriets omkostnader (moment 26.01.01) och räddningsväsendets omkostnader (moment 26.30.01) från och med 2024. Anslagsbehoven behandlas i samband med behandlingen av planen för de offentliga finanserna 2023–2026.

Enligt en preliminär bedömning är inrikesministeriets årliga anslagsbehov för 2024–2026 följande:

Anslagsbehov (1000 €)	Moment	Uppskattning 2024	Uppskattning 2025	Uppskattning 2026
Planering och genomförande av ledningen av och samarbetet inom räddningsverksamheten på riksnivå	26.01.01	480	480	480

Utkast

Anslagsbehov (1000 €)	Moment	Uppskattning 2024	Uppskattning 2025	Uppskattning 2026
Genomförande av den riksomfattande lägesbildsverksamheten	26.30.01	580	580	580
Inrättande av delegationen	26.01.01	120	120	120
Sammanlagt		1 180	1 180	1 180

Konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi

Välfärdsområdena ansvarar från ingången av 2023 för ordnandet av räddningsväsendet. Med räddningsväsendet avses ett uppgiftsområde som består av förebyggande av eldsvådor och andra olyckor samt av räddningsverksamhet. Propositionen har inga konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi. I propositionen föreslås inga nya uppgifter för välfärdsområdena, utan i den preciseras de uppgifter och de ansvar som hör till räddningsväsendet enligt den gällande räddningslagen samt de nuvarande förfarandena.

Bestämmelser om finansieringen av de uppgifter som hör till räddningsväsendet finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering. Syftet med den statliga finansieringen är att trygga att välfärdsområdena har tillräckliga och proportionerliga ekonomiska förutsättningar att ordna de lagfästa uppgifterna. Utgångspunkten är att den statliga finansieringen ska täcka skötseln av alla uppgifter som det åligger välfärdsområdena att ordna.

Ett enskilt välfärdsområde har rätt att utöver den kalkylerade finansieringen av staten få tilläggfinansiering till det belopp som behövs för att trygga räddningsväsendets tjänster i anslutning till de grundläggande fri- och rättigheter som avses i 7, 15 och 20 § i grundlagen, om finansieringsnivån annars skulle äventyra tryggheten av tillräckliga tjänster. Dessutom kan också statsunderstödsfinansiering användas från fall till fall för kostnader av exceptionell och tillfällig karaktär, t.ex. när en storolycka inträffar i ett enskilt välfärdsområde.

Bestämmelser om samlandet av de uppgifter som hör till lägesbildsverksamheten så att de ordnas av ett eller flera välfärdsområden finns i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Det välfärdsområde som har fått i uppdrag att organisera uppgiften svarar i enlighet med 7 § 1 mom. i lagen om välfärdsområden för lika tillgång till tjänster och andra åtgärder som ingår i uppgiften, för fastställandet av behovet, mängden och kvaliteten, för det sätt på vilket tjänsterna produceras, för styrningen och övervakningen av produktionen och för utövandet av myndigheternas befogenheter. Andra välfärdsområden har ingen beslutanderätt om de i 1 mom. avsedda tjänsterna, och de får inte organisera, producera eller anskaffa nämnda tjänster någon annanstans ifrån. Varje välfärdsområde svarar emellertid för finansieringen av sina uppgifter och är skyldig att ersätta de kostnader som föranleds av den samlade uppgiften och tillhörande tjänster samt av andra åtgärder.

Välfärdsområdet deltar i upprätthållandet av den beredskap som krävs för att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet och vid räddningsinsatser ta emot internationellt bistånd. Kostnaderna för upprätthållandet av beredskapen betalas av statens medel.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas inbördes förhållanden

Ett mer omfattande samarbetsorgan än den delegation som enligt förslaget ska bestå av företrädare för inrikesministeriet och dess centrala samarbetsparter och som är avsedd för styrning av välfärdsområdena skulle främja en övergripande utveckling av de olika ministeriernas och de övriga ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet.

De föreslagna preciseringarna av bestämmelserna om rätten att få uppgifter och om register påverkar inte myndigheternas inbördes uppgifter och behörighetsförhållanden.

Förslaget om ändringssökande har inga betydande konsekvenser för myndigheternas verksamhet. Antalet besvär som anförs hos förvaltningsdomstolarna minskar sannolikt.

De föreslagna bestämmelserna om den riksomfattande och regionala ledningen av räddningsväsendet och om lämnande av bistånd som hör till räddningsverksamheten förtydligar och förenhetligar de inbördes behörighetsförhållandena mellan välfärdsområdenas myndigheter och behörighetsförhållandena mellan staten och välfärdsområdenas myndigheter samt effektiviserar myndigheternas samarbete och samordning inom räddningsverksamheten. De statliga räddningsmyndigheternas behörighet i förhållande till välfärdsområdenas räddningsmyndigheter ökar i situationer som kräver beslutsfattande på riksnivå. Enhetliga verksamhetsmodeller förbättrar lika tillgång till räddningsväsendets tjänster såväl på regional som på riksomfattande nivå.

De skyldigheter som hänför sig till lägesbildsverksamheten ingår redan enligt den gällande lagen i räddningsverksamheten och hör således till skyldigheterna för de myndigheter som ansvarar för denna verksamhet. De förslag som gäller lägesbildsverksamheten ändrar inte i sig de inbördes förhållandena mellan myndigheterna, men de förtydligar i synnerhet skapandet och förmedlingen av den regionala lägesbilden och förenhetligar myndigheternas verksamhet.

De föreslagna ändringarna preciserar kostnadsansvaret mellan staten och välfärdsområdena.

4.2.2.2 Konsekvenser för myndigheternas uppgifter och förfaranden

Förslaget om ändringssökande har inga betydande konsekvenser för myndigheternas arbetsmängd eller kostnader. Antalet besvär som anförs hos förvaltningsdomstolarna minskar sannolikt.

De ändringar som föreslås i bestämmelserna om räddningsverkets tillsynsuppgift ändrar inte räddningsmyndighetens uppgifter eller befogenheter, utan avsikten är att minska onödigt administrativt arbete. Räddningsverken utför årligen sammanlagt 55 000–60 000 brandsyner. För närvarande innehåller uppskattningsvis 80–90 procent av brandsynsprotokollen förpliktande förelägganden om att brister ska avhjälpas.

Den föreslagna nya bestämmelsen om räddningsmyndighetens inspektioner medan ett byggprojekt pågår ändrar inte räddningsmyndighetens uppgifter eller befogenheter, utan syftet med bestämmelsen är att förtydliga verksamhetssätten. I sak är det fråga om att ta in etablerad praxis i lagstiftningen. Beslut om inspektion ska liksom för närvarande kunna fattas flexibelt i samband med behandlingen av tillstånd för byggande, och inspektioner ska i regel företas i flervåningsbostadshus, olika vård- och inkvarteringslokaler, samlings- och affärslokaler samt stora produktions- och lagerlokaler. Inspektioner utförs också i byggnadsobjekt där det är särskilt viktigt

Utkast

att förutsättningarna för räddningsverksamheten övervakas. Sådana är t.ex. höga byggnader, byggande under markytan och objekt som medför särskild risk enligt 48 § i räddningslagen.

Räddningsverken utförde 2020 sammanlagt 3 800 särskilda brandsyner i anslutning till ibruktagandet av byggnader. Antalet sådana brandsyner beräknas förbli oförändrad under de närmaste åren.

Det har uppskattats att räddningsverken använder sammanlagt cirka 60 årsverken för verksamhet i anslutning till styrningen av byggandet, varav 65 procent hänför sig till planeringsskedet. Utöver inspektionerna innebär detta rådgivning till planerare och byggherrar samt utlåtanden, möten och annan kontakt med kommunernas byggnadstillsyn.

Räddningsverkens brandsyner är avgiftsbelagda i enlighet med 96 § i räddningslagen. Storleken på avgifterna har fastställts i en taxa som godkännts av det lokala räddningsväsendet. Exempelvis enligt taxabesluten för räddningsverken i Nyland består den avgift som tas ut för inspektioner som förrättas medan ett byggprojekt pågår av en grundavgift och en timbaserad tilläggsavgift. År 2021 är grundavgiften 102 euro och innefattar ett två timmars besök vid objektet. För den tid som överskrider detta är tilläggsavgiften 51 euro per timme.

Enligt räddningslagen kan avgifterna vara högst så stora att de motsvarar räddningsväsendets totala kostnader för produktionen av prestationen, men av avgifterna har inte förutsatts självkostnads motsvarighet. De avgifter som räddningsverken tar ut för inspektioner baserar sig i allmänhet endast på den arbetstid som använts för inspektionsbesöket, och avgifterna är därför också lägre än motsvarande tillsyns- och inspektionsavgifter som andra myndigheter tar ut. Det är sannolikt att man i fortsättningen också i fråga om räddningsverkens avgifter strävar efter bättre kostnads motsvarighet, varvid de avgifter som tas ut för inspektioner stiger jämfört med nuläget.

De förslag som gäller räddningsverksamheten och ledningen av den samt lägesbildverksamheten har inga konsekvenser för myndigheternas uppgifter enligt den gällande räddningslagen. Ändringarna preciserar de skyldigheter enligt gällande lag som gäller arbetsfördelningen och kostnadsansvaret mellan myndigheterna. Ändringarna innebär inte att uppgifter överförs från myndigheter till medborgare eller den privata sektorn eller tvärtom, och förslagen har inga konsekvenser för hur medborgarna uträttar ärenden hos myndigheterna.

4.2.2.3 Konsekvenser för personalen och organisationen

Inrättandet i enlighet med förslaget av ett samarbetsorgan som består av företrädare för inrikesministeriet och dess centrala samarbetsparter och organets verksamhet ökar de administrativa förfarandena och kostnaderna för inrikesministeriet. Beredningen och genomförandet av och sekreterararbetet i samband med delegationens möten kräver tilläggsresurser för inrikesministeriet.

De ändringar som föreslås i fråga om registret över beredningsuppgifter ökar de administrativa uppgifterna i någon mån för de välfärdsområden som för närvarande inte för registret i fråga. Övriga tillägg som föreslås i fråga om registren och tillgången till uppgifter kompletterar och preciserar den gällande regleringen och har inga betydande konsekvenser för kostnaderna eller arbetsmängden.

Förslaget om ändringssökande har inga betydande konsekvenser för myndigheternas arbetsmängd eller kostnader. Antalet besvär som anförs hos förvaltningsdomstolarna minskar sannolikt.

Utkast

Planeringen och genomförandet av ledningen av och samarbetet inom räddningsverksamheten på riksnivå ökar inrikesministeriets kostnader och förutsätter tilläggsresurser på cirka 22 årsverken för inrikesministeriet.

Planeringen och genomförandet av den riksomfattande lägesbildverksamheten inom räddningsverksamheten ökar inrikesministeriets kostnader och förutsätter tilläggsresurser på cirka 6 årsverken för inrikesministeriet. Dessutom förutsätter genomförandet av den riksomfattande lägesbildverksamheten anskaffningar som gäller lokaler, möbler och utrustning.

Bestämmelser om planering av det lämnade av bistånd som behövs vid räddningsverksamhet inom ett samarbetsområde för räddningsverksamhet och planering av samarbetet finns redan i den gällande räddningslagen och i inrikesministeriets förordning som utfärdats med stöd av den. De föreslagna ändringarna preciserar de befintliga skyldigheterna och överför delvis bestämmelser från förordningen till lagnivå och har således inga nya personalkonsekvenser.

Lägesbildverksamheten hör redan med stöd av den gällande lagen till välfärdsområdets uppgifter, och de föreslagna preciseringarna har inga nya personalkonsekvenser. Den regionala lägesbildverksamheten genomförs genom sam användning av välfärdsområdenas befintliga resurser och har således inte betydande nya personalkonsekvenser.

4.2.2.4 Konsekvenser i fråga om administrativa förfaranden och kostnader

De ändringar som föreslås i fråga om registret över beredskapsuppgifter ökar de administrativa uppgifterna i någon mån för de välfärdsområden som för närvarande inte för registret i fråga. Övriga tillägg som föreslås i fråga om registren och tillgången till uppgifter kompletterar och preciserar den gällande regleringen och har inga betydande konsekvenser för kostnaderna eller arbetsmängden.

Förslaget om ändringssökande har inga betydande konsekvenser för myndigheternas arbetsmängd eller kostnader. Antalet besvär som anförs hos förvaltningsdomstolarna minskar sannolikt.

De skyldigheter i anslutning till lägesbildverksamheten som avser upprätthållande och förmedling av lägesbilden hör redan enligt den gällande lagen till räddningsverksamheten och således till skyldigheterna för de myndigheter som ansvarar för denna verksamhet. De förslag som hänför sig till lägesbildverksamheten ökar således inte i sig myndigheternas informations-, utrednings- och rapporteringsskyldigheter.

4.2.3 Miljökonsekvenser

Sammanläggningen av varningen för gräsbrand och varningen för skogsbrand till en varning för markbrand underlättar kommunikationen och förståelsen av saken i allmänhet. Varningens rättsverkningar är tillräckligt entydigt definierade. Detta effektiviserar sannolikt förebyggandet av terrängbränder och bekämpningen av dem.

Genom de förslag som gäller räddningsverksamheten förbättras funktionaliteten, effektiviteten och enhetligheten när det gäller räddningsväsendets system. Detta har positiva konsekvenser för räddningsväsendets möjligheter att påverka hanteringen av miljörisker. Detta framhävs särskilt vid hanteringen av översvämningar och stormskador.

Utkast

Genom att en sakkunnig inom miljöskyddet hörs på ett täckande sätt i samband med räddningsverksamhet som gäller olje- och kemikalieolyckor förbättras beaktandet av miljöskyddsaspekten.

En ökad samordning inom staten ökar också enhetligheten när det gäller bekämpning av miljöolyckor.

4.2.4 Övriga samhällliga konsekvenser

Den föreslagna bestämmelsen om begäran om omprövning måste anses vara ett enklare förfarande för den som ansöker om dispens och införandet av en sådan möjlighet ökar sannolikt den sökandes rättsskydd.

Sammanläggningen av varningen för gräsbrand och varningen för skogsbrand till en varning för markbrand underlättar kommunikationen och förståelsen av saken i allmänhet. Varningens rättsverkningar är tillräckligt entydigt definierade.

Enligt räddningsväsendets olycksstatistik upptäcktes det i samband med nästan varannan brand i en bostadsbyggnad att det inte fanns någon fungerande brandvarnare i bostaden. Siffran har under de senaste åren hållit sig på ungefär samma nivå. På basis av andra utredningar kan det uppskattas att ca 20 procent av bostäderna helt saknar brandvarnare.

Syftet med de lagändringar som föreslagits i fråga om ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare är att förbättra situationen så att det i fortsättningen finns fungerande brandvarnare i princip i alla bostäder. Konsekvenserna av ändringarna gäller i synnerhet flervåningshus och radhus där avsaknaden av brandvarnare eller det att brandvarnaren inte fungerar också påverkar grannbostädernas brandsäkerhet. I husbolag klarar inte heller alla boende nödvändigtvis av att själva byta brandvarnare eller dess batteri, varvid överföringen av ansvaret från den boende till bostadsaktiebolaget kan antas förbättra situationen avsevärt.

Vid genomförandet av ändringarna är kommunikationen av stor betydelse. Byggnadsägare behöver information om kraven och om god praxis. Det har redan tagits fram en del information och stödmaterial för husbolagen. Exempelvis på webbplatsen för Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland finns sidan Brandsäkert bostadsbolag, där det finns en räknare med hjälp av vilken man kan ta reda på hur många brandvarnare som behövs i bostäderna i ett husbolag.

När brandvarnare blev obligatoriska genom den lag om räddningsväsendet som trädde i kraft 1999 dog i genomsnitt 100 personer per år i eldsvådor. Det att brandvarnare blev vanligare uppskattades ha den effekten att antalet omkomna i eldsvådor skulle minska med 5–10. Denna minskning har antagligen också förverkligats. Numera förekommer det betydligt färre dödsfall till följd av bränder. I fråga om bostadsbränder var medeltalet för 2016–2020 52 dödsfall till följd av bränder per år, så de föreslagna lagändringarna har en liten inverkan på minskningen av antalet dödsfall till följd av bränder jämfört med nuläget. Brandvarnare förhindrar inte eldsvådor, men med hjälp av dem kan personsador förebyggas i betydande grad och egendomsador minskas, eftersom man tack vare att eldsvådan upptäcks tidigare får tid att rädda sig och för förstahandssläckning. I bostadsbyggnader bryter det årligen ut 3 000 eldsvådor till vilka räddningsverket larmas.

Genom förslagen strävar man efter att påverka enhetligheten när det gäller tjänsterna inom räddningsverksamheten och förslagen har således en positiv inverkan på tillgången till tjänster på lika villkor.

4.3 Huvudsakliga konsekvenser av ändringen av lagen om Räddningsinstitutet

4.3.1 Ekonomiska konsekvenser

De ändringar som föreslås i lagen om Räddningsinstitutet har inga betydande ekonomiska konsekvenser.

Den ändring som föreslås i lagen om Räddningsinstitutet har inga betydande konsekvenser för privatpersoners ställning. I fortsättningen ska ansökan om erkännande av yrkeskvalifikationer göras hos Räddningsinstitutet i stället för hos Utbildningsstyrelsen. Om en person felaktigt lämnar in ansökan till Utbildningsstyrelsen, ska Utbildningsstyrelsen i enlighet med 21 § i förvaltningslagen (434/2003) överföra ärendet till Räddningsinstitutet för behandling. Vid behandlingen av ansökningarna iakttas bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer, inklusive bestämmelserna om tidsfrister för avgörande av ansökan.

4.3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Utbildningsstyrelsens uppgifter minskar i och med överföringen av uppgifterna samtidigt som Räddningsinstitutets uppgifter ökar. För närvarande är Utbildningsstyrelsen i vilket fall som helst tvungen att begära utlåtande av Räddningsinstitutet i fråga om uppgifter inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten innan beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer fattas. I detta hänseende kan förslaget som helhet bedömas minska myndigheternas arbete. Räddningsinstitutet har en djupare sakkunskap och kompetens inom räddningsbranschen än Utbildningsstyrelsen, vilket bidrar till att påskynda behandlingen av ett enskilt ärende. Räddningsinstitutet har dock inte kunskaper när det gäller yrkesexamen för sotare eller yrkesexamen inom husteknik, så Räddningsinstitutet måste samarbeta med läroanstalten i fråga. Överföringen av uppgiften från Utbildningsstyrelsen till Räddningsinstitutet tjänar ett allmänt intresse, eftersom myndigheternas resurser riktas effektivare. Genom regleringen skapas inga nya begränsningar för utövandet av yrken inom räddningsbranschen, utan endast effektiviserar den administrativa processen för erkännande av yrkeskvalifikationer.

Mängden uppgifter som överförs från Utbildningsstyrelsen till Räddningsinstitutet är i praktiken liten. Utbildningsstyrelsen har årligen tagit emot 1–3 ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer som gäller examina inom räddningsbranschen. Det har inte kommit in några ansökningar som skulle ha gällt uppgifter som jourhavande vid nödcentraler eller som sotare.

4.3.3 Övriga samhällliga konsekvenser

De föreslagna bestämmelserna bidrar till att garantera en effektivare process för erkännande av yrkeskvalifikationer när det gäller uppgifter inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten. Den föreslagna regleringen går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Allmänna bestämmelser

I 13 kap. i räddningslagen finns det bestämmelser om tystnadsplikt, rätt att få uppgifter och personregister. Ett alternativ skulle ha varit att bedöma hela 13 kap. och göra de ändringar i registerbestämmelserna som behövs med tanke på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter

Utkast

och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), dvs. den s.k. *dataskyddsförordningen*, och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019).

Dataskyddsförordningen är direkt tillämplig rätt och som sådan förpliktande lagstiftning i medlemsstaterna. Den förutsätter inget särskilt genomförande. Dataskyddsförordningen ska tillämpas inom såväl den offentliga som den privata sektorn.

Syftet med dataskyddsförordningen är att göra den europeiska lagstiftningen om skydd för personuppgifter enhetligare och därigenom förbättra enskilda personers rättssäkerhet och effektivisera verkställandet av lagstiftningen. Det har dock ansetts nödvändigt att förordningen ger den nationella lagstiftaren handlingsutrymme. Det är möjligt med nationell lagstiftning endast i de fall då förordningen uttryckligen tillåter den. Först måste man försäkra sig om att den nationella speciallagstiftningen är möjlig inom ramen för det nationella handlingsutrymmet. Vid denna bedömning ska särskilt fästas uppmärksamhet vid den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. Därefter ska det bedömas huruvida den nationella speciallagstiftningen är nödvändig för att komplettera bestämmelserna i dataskyddsförordningen. Om den nationella speciallagstiftningen är nödvändig, ska man ytterligare förvissa sig om att den nationella speciallagstiftningen också till övriga delar överensstämmer med dataskyddsförordningen.

Dataskyddsförordningen förpliktar framför allt den personuppgiftsansvarige, men även personuppgiftsbiträdet måste förbinda sig att följa bestämmelserna om biträdet behandlar personuppgifter på den personuppgiftsansvariges vägnar. Såväl den personuppgiftsansvarige som personuppgiftsbiträdet ska vid behandlingen av personuppgifter självantäcka noggrannhet och god informationshantering. I artikel 5 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om principer för behandling av personuppgifter. Dessa är krav på att personuppgifterna ska behandlas lagligt, korrekt och öppet, krav på ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, korrekthet och lagringsminimering. Artikel 6 i dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser om laglig behandling av personuppgifter. De mest centrala grunderna för myndigheternas behandling av personuppgifter är i enlighet med artikel 6.1 för att fullgöra en rättslig förpliktelse (6.1 c), för att utföra en uppgift av allmänt intresse (6.1 e) och den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (6.1 e).

Genom lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen förnyades regleringen så att den motsvarar den tekniska utvecklingen och de förändrade förfarandena inom informationshanteringen till följd av den ökade informationsintensiteten i samhällsfunktionerna samt uppställdes preciserade förpliktelser som främjar utnyttjandet av information inom förvaltningen. Syftet med lagen är att främja kvaliteten på myndigheternas informationshantering, informationssäkerheten samt ett datasäkert och ansvarsfullt utnyttjande av myndigheternas informationsmaterial så att myndigheterna enligt principerna för god förvaltning kan sköta sina uppgifter på ett effektivt och resultatrikt sätt genom produktion av kvalitativa tjänster för kunderna inom förvaltningen. Regleringen i fråga skapar på nivån för en allmän lag grund för enhetliga förfaranden för den offentliga förvaltningens behandling av uppgifter som den innehar. Genom denna reglering ändrades inte bestämmelserna om offentlighet och sekretess eller utlämnande av uppgifter.

Enligt 3 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen ska den lagen tillämpas på informationshantering och på användning av informationssystem, då myndigheter behandlar informationsmaterial, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Sådana informationshanteringsenheter som avses i lagen är enligt 4 § i den lagen bl.a. statliga ämbetsverk och inrättningar samt kommuner och samkommuner. En informationshanteringsenhet ska se till att ansvaret och rollerna för informationshanteringen har fastställts och att det har ordnats

Utkast

tillräcklig övervakning när det gäller iakttagandet av författningarna, föreskrifterna och anvisningarna om informationshantering. I 16 § i den nämnda lagen finns bestämmelser om kontroll av användarrättigheter för informationssystem och enligt lagens 17 § ska en myndighet ombesörja att logginformation insamlas om användning av dess informationssystem och om utlämnande av information från dem, om användningen förutsätter identifiering eller annan registrering. I 22 § i den nämnda lagen finns det bestämmelser om informationsöverföring mellan myndigheter via tekniska gränssnitt, om den mottagande myndigheten enligt lag har rätt till informationen. Enligt lagens 23 § kan en myndighet öppna en elektronisk förbindelse till en annan myndighet till sådan information i ett informationslager som den mottagande myndigheten har rätt att få tillgång till.

En uppdatering av 13 kap. i räddningslagen så att den motsvarar dataskyddsförordningen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen skulle dock förutsätta en omfattande och övergripande granskning av dataskyddet och informationshanteringen. Tidsplanen för denna proposition var inte tillräcklig för en sådan granskning.

5.1.2 Bestämmelser om förebyggande och övervakning av olyckor

Som ett ändringsbehov som gäller bestämmelserna om brandvarnare har olika aktörer föreslagit att det borde påföras effektivare sanktioner för avsaknaden av fungerande brandvarnare. Behoven av ändringar i räddningslagens påföljdsbestämmelser har inte bedömts i denna beredning och det föreslås inga ändringar i dem.

Det har i olika projekt lagts fram förslag till utveckling av den regleringshelhet som gäller räddningsverkens tillsynsuppgift, men i fråga om dessa behövs dock en mer omfattande fortsatt beredning.

För närvarande finns det inga bestämmelser om samarbetet mellan kommunernas byggnadstillsyn och det lokala räddningsväsendet eller om räddningsverkets roll i styrningen av byggandet. Fastställande av räddningsmyndighetens roll och uppgifter är en större helhet som förutsätter en mer omfattande beredning och även en granskning av markanvändnings- och bygglagen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Kravet på brandvarnare i bostäder togs in i räddningslagen i stor utsträckning utifrån Norges erfarenheter. I Norge hade brandvarnare varit obligatoriska i alla bostäder sedan 1991. I dagens läge finns kravet på brandvarnare på samma sätt som hos oss både i byggbestämmelserna och i den reglering som motsvarar räddningslagen, och i dessa finns det också bestämmelser om antalet brandvarnare och om deras placering och underhåll.

Enligt en föreskrift (Forskrift om brannforebygging, FOR-2015-12-17-1710, § 7) som utfärdats med stöd av den lag som motsvarar räddningslagen (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, LOV-2002-06-14-20) ska ägaren till en bostadsbyggnad eller ett fritidsbostadshus se till att det i byggnaden finns en brandlarmanläggning eller ett tillräckligt antal brandvarnare. Det ska finnas minst en branddetektor eller brandvarnare på varje våningsplan, och de ska täcka kök, vardagsrum, område invid sovrum och område invid tekniska utrymmen. Larmsignalen ska höras tydligt i vistelseutrymmen och sovrum, också när dörrarna till rummen är stängda. I tillämpningsanvisningen för föreskriften preciseras att brandvarnarens ljudstyrka i dessa rum ska vara minst 60 dB (Veiledning til forskrift om brannforebygging, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2020).

Utkast

I samma föreskrift föreskrivs också att brandvarnarnas funktion ska kontrolleras regelbundet i enlighet med tillverkarens anvisningar och att brandvarnarna ska underhållas så att de fungerar som avsett (7 §). Byggnadens ägare svarar för underhållet av brandvarnare. I tillämpningsanvisningen för föreskriften har det preciserats att det i bostadsaktiebolag emellertid är ändamålsenligt att bostadens ägare svarar för brandvarnarna och att det finns särskilda bestämmelser om hyresgästens underhållsansvar i den lag som gäller hyra av bostäder.

I byggbestämmelserna om byggnaders brandsäkerhet (Byggteknisk forskrift (TEK17), § 11-12) har det till vissa delar föreskrivits strängare krav för nybyggnader. Enligt den ska det i byggnader finnas anordningar för tidigt upptäckande av bränder, så att den tid som behövs för utrymning ska bli kortare. I mindre bostadsbyggnader kan det finnas brandvarnare, men i flervåningsbostadshus i vilka det krävs en automatisk släckanläggning ska det finnas en brandlarmanläggning.

6 Remissvar

[Skrivs senare på basis av utlåtandena]

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ändring av räddningslagen

2 a §. Definitioner. Det föreslås att det till 1 mom. i paragrafen fogas en ny 7 punkt där begreppet samarbetsområde för räddningsverksamheten definieras. Indelningen i samarbetsområden ska motsvara den indelning som gäller samarbetsområden för social- och hälsovården. Det är fråga om fem olika samarbetsområden.

Det föreslås att det till 1 mom. i paragrafen också fogas *en ny 8 punkt* där räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten definieras. Med räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten avses ett räddningsverk i ett sådant välfärdsområde som avses i 34 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård där det finns ett universitetssjukhus. Bestämmelser om planeringen av räddningsverksamheten och beredskapen i ett samarbetsområde finns i 45 § och bestämmelser om räddningsledningen i 34 §.

6 §. Att göra upp öppen eld. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen får lägereld eller annan öppen eld inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för skogsbrand eller gräsbrand, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för skogsbrand, gräsbrand eller annan eldsvåda är uppenbar. Det föreslås att 31 § i lagen ska ändras så att det i stället för skogsbrand eller gräsbrand ska talas om markbrand. I det föreslagna 1 mom. i denna paragraf föreslås en motsvarande ändring.

17 §. Brandvarnare. Paragrafen gäller brandvarnare i bostäder, inkvarteringslokaler och service- och stödboenden.

Enligt det föreslagna 1 mom. är ägaren till en byggnad skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden. Med byggnadens ägare avses bl.a. bostadsaktiebolag, sammanslutningar som äger bostadsrätter och ägare till hyreshus. I den gällande räddningslagen vilar motsvarande ansvar för anskaffningen av brandvarnare på innehavaren av en lägenhet. I nya bostadshus installeras brandvarnare som är kopplade till elnätet redan i byggnadsskedet med stöd av förordningen om byggnaders brandsäkerhet.

Utkast

I 12 § i räddningslagen föreskrivs det om en allmän skyldighet att hålla sådana branddetektorer som krävs enligt författningar eller föreskrivs av myndigheterna i funktionsdugligt skick och att underhålla och inspektera dem på behörigt sätt. Enligt 12 § 2 mom. ska ägaren och innehavaren av en byggnad och en verksamhetsidkare för egen del svara för detektorernas skick i fråga om allmänna utrymmen och sådana arrangemang som tjänar hela byggnaden samt innehavaren av en lägenhet i fråga om utrymmen i hans eller hennes besittning. I det föreslagna nya 2 mom. i 17 § ska skyldigheten att hålla brandvarnare i funktionsdugligt skick specificeras i det avseendet att ansvaret för detta ska vila på byggnadens ägare. Den boende ska i sin tur svara för att meddela ägaren om fel på en brandvarnare, såsom att batteriet är slut, så snart den boende märker det. Med den boende avses såväl personer som bor i husbolag som personer som t.ex. bor på hyra i småhus.

Att hålla brandvarnare i funktionsdugligt skick innebär i praktiken att byta batteri i brandvarnarna och förnya dem när deras livslängd går ut eller om det uppstår fel i dem. Brandvarnare ska alltid hållas i funktionsdugligt skick, så när batteriet tar slut eller fel uppstår i en brandvarnare, ska korrigerande åtgärder vidtas så snart som möjligt. Också brandvarnare som är kopplade till elnätet har ett batteri för att garantera varnarens funktion. I praktiken är det mest ändamålsenliga att regelbundet byta batterier i brandvarnarna och att förnya dem planenligt. En brandvarnare har i allmänhet en livslängd på högst 10 år.

I 3 mom. föreskrivs på samma sätt som för närvarande om verksamhetsidkarens skyldighet att utrusta inkvarteringslokaler, vårdinrättningar service- och stödboende med brandvarnare. Dessutom preciseras det i bestämmelsen att verksamhetsidkaren ansvarar för att hålla brandvarnare i funktionsdugligt skick.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning på motsvarande sätt som för närvarande. Närmare bestämmelser om ett tillräckligt antal brandvarnare, en ändamålsenlig placering av dem och deras funktionsduglighet finns i den förordning av inrikesministeriet (239/2009) som trädde i kraft den 1 januari 2010. Förordningen har utfärdats med stöd av den upphävda räddningslagen (468/2003) och förordningen har förblivit i kraft genom en övergångsbestämelse i den gällande räddningslagen. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska det i bostaden, det vill säga t.ex. i tamburen och i varje sovrum, finnas ett tillräckligt antal brandvarnare för att upptäcka en eldsvåda och varna de som finns i bostaden. Minimikravet enligt förordningen, som baserar sig på bostadens storlek, är att det finns en brandvarnare för varje begynnande lägenhetsyta på 60 kvadratmeter och att det i flervåningsbostäder finns minst en brandvarnare på varje våning eller våningsplan. I inkvarteringslokaler och vårdinrättningar ska det i varje inkvarteringsrum finnas minst en brandvarnare. Dessutom ska allmänna utrymmen i en brandcell som innehåller inkvarteringsrum utrustas med minst en brandvarnare för varje begynnande yta på 60 kvadratmeter av våningen. Brandvarnare ska placeras så att de reagerar på den rök som uppstår vid brand i ett så tidigt skede som möjligt. Utöver lägenhetsytan ska i fråga om antalet brandvarnare och deras placering beaktas utrymmets form och de funktioner som förorsakar fara för antändning samt larmets hörbarhet.

När det gäller ändringarna i upphandlings- och underhållsansvaret föreslås det en övergångsperiod på två år för ikraftträdandet av bestämmelserna. Övergångsperioden behövs för att byggnadsägare, såsom husbolag, ska ha möjlighet att planera hur ändringen ska genomföras i praktiken. Om det t.ex. finns batteribrandvarnare i bostäderna har husbolaget i allmänhet inte någon information om hurdana brandvarnare det finns i bostaden och inte heller om det finns ett tillräckligt antal brandvarnare. Det kan också vara nödvändigt att förnya brandvarnarna. Med tanke på underhållsansvaret är det i praktiken lättare om det i bostäderna finns brandvarnare som husbolaget har skaffat och installerat, eftersom de då är likadana och lika gamla i alla bostäder i bolaget.

Utkast

23 a §. Delegationen för civil beredskap. Det föreslås att en ny 23 a § med bestämmelser om delegationen för civil beredskap ska tas in i lagen. Enligt 1 mom. ska inrikesministeriet för planering, utveckling och uppföljning av räddningsväsendet bistås av delegationen för civil beredskap. Delegationen är tänkt att vara ett samarbetsorgan som har till uppgift att främja samarbetet mellan inrikesministeriet och de övriga ministerierna och ansvarsområdena och att främja den övergripande utvecklingen när det gäller räddningsväsendet.

Enligt det föreslagna 2 mom. utfärdas bestämmelser om delegationens uppgifter, sammansättning, mandatperiod och sektioner genom förordning av statsrådet.

31 §. Ansvar för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för markbrand. Enligt 2 mom. i den gällande paragrafen ska Meteorologiska institutet utfärda varning för skogsbrand eller gräsbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena bedöms medföra uppenbar fara för skogsbrand eller gräsbrand. Det föreslås att momentet ändras så att begreppet varning för skogsbrand eller gräsbrand slås samman till en varning för enbart markbrand. Den föreslagna ändringen inverkar dock inte på de skyldigheter eller det ansvar som följer av varningen. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt.

32 §. Vad som ska ingå i räddningsverksamheten. I 32 § i räddningslagen föreskrivs det om de uppgifter som hör till räddningsverksamheten. För tydlighetens skull föreslås det att lägesbildsverksamheten ska nämnas bland uppgifterna i 1 mom. 6 punkten. Varje aktör som ansvarar för räddningsverksamhet och ledningen av den ska ansvara för sammanställande, upprätthållande och distribueringen av den egna lägesbilden. Lägesbilden ska sammanställas i välfärdsområdena och i samarbetsområdena för räddningsverksamheten och på riksnivå. Syftet med verksamheten vid läges- och ledningscentraler är att stödja räddningsledaren i ledningen av räddningsverksamheten.

Enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet ska de regionala läges- och ledningscentralerna bilda och upprätthålla en kontinuerlig lägesbild över olyckor och sådana störningssituationer, andra händelser och hot om sådana inom sitt ansvarsområde som kan inverka på räddningsverksamhetens uppgifter eller beredskap samt sammanställa och upprätthålla en lägesbild som beskriver beredskapen, belastningen och personal- och materielresurserna inom servicesystemet för räddningsverksamheten och stödtjänstverksamheten och utan hinder av sekretessbestämmelserna distribuera den information som den riksomfattande läges- och ledningscentralen och inrikesministeriets räddningsmyndighet behöver för att sköta sina uppgifter.

Bestämmelser om samarbetsrådets lägescentraler finns i 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Enligt paragrafen får genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om regionala arrangemang för läges- och ledningscentraler och annan särskild beredskap som ledningen av räddningsverksamheten förutsätter samlas till större helheter som ordnas av ett eller flera välfärdsområden. Den regionala lägescentralen kan producera ledningscentraltjänster och lägesbildstjänster också för de övriga räddningsverken i samarbetsområdet för räddningsväsendet. Detta kan bli aktuellt när det t.ex. inte är ändamålsenligt för de minsta räddningsverken att upprätthålla en kontinuerligt fungerande egen läges- och ledningscentral.

Inrikesministeriet ska ansvara för den nationella lägesbilden. Regionförvaltningsverkens uppgift är att stödja inrikesministeriet i sammanställandet av den nationella lägesbilden.

Det föreslås att *ett nytt 5 mom.* fogas till paragrafen. Enligt det nya momentet ska räddningsverket självt eller i samverkan med de övriga räddningsverken i samarbetsområdet svara för ord-

Utkast

landet av den lägesbildsverksamhet som avses i 1 mom. 6 punkten. Om samlandet av de regionala arrangemangen för läges- och ledningscentraler till större helheter som ordnas av ett eller flera välfärdsområden föreskrivs i 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Välfärdsområdena kan avtala om att den regionala lägescentralen också producerar välfärdsområdets lägesbildsverksamhet. Enligt 23 § 1 mom. i räddningslagen svarar inrikesministeriet för räddningsväsendets förberedelser och organisering i hela landet. I anslutning till denna uppgift svarar inrikesministeriet också för den riksomfattande lägesbildverksamheten.

Utöver en lägesbild som utgör en reaktion på en olycka bör även en lokal, regional och nationell lägesbild upprätthållas kontinuerligt och den bör proaktivt beskriva beredskapen och prestationsförmågan inom räddningsverksamheten. Lägesbilden ska innehålla uppgifter om hotande eller inträffade olyckor och sådana störningssituationer, andra händelser och hot om sådana som kan inverka på uppgifterna eller beredskapen inom räddningsverksamheten och uppgifter om servicesystemet för räddningsverksamheten, som innehåller uppgifter om bl.a. själva verksamheten och belastningen på den, personal- och materielresurserna och stödtjänsternas verksamhet.

Det föreslås att det till paragrafen fogas *ett nytt 6 mom.*, enligt vilket närmare bestämmelser om de uppgifter som ingår i räddningsverksamheten får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

34 §. Ledning av räddningsverksamhet. Enligt förslaget ska *ett nytt 3 mom.* fogas till paragrafen där det föreskrivs om ledningen av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde för räddningsverksamheten. Paragrafens gällande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom.

I princip är räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått räddningsledare enligt 34 § 1 mom. i räddningslagen. Välfärdsområdena kan trots det komma överens om något annat i fråga om räddningsledaren. En ändamålsenlig och effektiv regional ledning av räddningsverksamheten förutsätter beredskap för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken och planering av detta. Enligt den ändring som föreslås i 45 § i räddningslagen ska räddningsverken bereda sig på att vid behov bistå ett annat räddningsverk i samarbetsområdet för räddningsverksamheten och vid behov också ett räddningsverk i ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten. Enligt det nya 2 mom. som föreslås i 47 § i räddningslagen ska räddningsverken i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten. Avtal om regional ledning av räddningsverksamheten och beredskap för lämnande av bistånd samt förhandsplanering av dessa åtgärder är primärt vid förberedelser inför ledning och samordning av räddningsverksamheten, t.ex. i sådana situationer där stormar, packad snö och andra extrema väderfenomen orsakar omfattande och allvarliga följder i samarbetsområdet och situationen kräver att användningen av räddningsverksamhetens resurser samordnas och att uppgifterna ställs i prioritetsordning.

Det är ändå nödvändigt att säkerställa ledningen av räddningsverksamheten också i sådana situationer som det inte har gått att bereda sig inför på förhand. Därför kan räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten enligt det föreslagna 3 mom. överta ledningen i samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att samordna räddningsverksamheten i samarbetsområdet. Formationerna vid olika räddningsverk handlar också i sådana fall under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen. Inrikesministeriet kan dessutom vid behov också bestämma något annat i fråga om den regionala räddningsledaren.

Utkast

I 4 mom. föreslås en precisering av uppgifterna för inrikesministeriets räddningsmyndighet vid ledningen av räddningsverksamheten. Inrikesministeriets räddningsmyndighet kan överta ledningen, om det är nödvändigt på grund av de riksomfattande arrangemang som krävs eller av olyckans art eller omfattning. Detta kan också komma i fråga t.ex. när Gränsbevakningsväsendets eller Försvarsmaktens rikstäckande kapacitet samtidigt behövs i flera välfärdsområden. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ansvarar i egenskap av allmän ledare för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Formationerna vid olika räddningsverk ska handla under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ska dessutom ha rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes ansvarsområde än det som föreskrivs i 1 mom. Inrikesministeriet kan i en situation som omfattar hela landet, t.ex. för att upprätta en ändamålsenlig ledningshorisont, bestämma att räddningsmyndigheterna vid de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten ska leda räddningsverksamheten inom sitt samarbetsområde.

35 §. Ledning vid samverkan. Enligt det gällande 3 mom. ska en sakkunnig inom miljöskyddet kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd. Det kan vara motiverat att höra en sakkunnig inom miljöskyddet också vid mindre skador då det inte nödvändigtvis behöver inrättas någon ledningsgrupp. Det föreslås att momentet kompletteras så, att den sakkunniga vid behov ska höras eller ges tillfälle att bli hörd också när någon ledningsgrupp inte inrättas. Genom ändringen stärks rollen för sakkunniga inom miljöskyddet vid den räddningsverksamhet som gäller olje- och kemikalieolyckor, och samtidigt säkerställs det att miljöaspekterna beaktas i tillräcklig utsträckning.

En sakkunnig inom miljöskyddet kan behöva höras på grund av exempelvis särskilda naturförhållanden i olycksområdet eller om det skadliga ämnets verkningar inte är kända. Med särskilda naturförhållanden i ett olycksområde avses t.ex. situationer där skadan berör eller hotar att drabba ett grundvattenområde eller något annat område som använts för uttag av vatten eller där skadan sker invid ett rinnande vattendrag, inom ett Naturaområde eller i dess omedelbara närhet. Under den egentliga räddningsverksamheten kan hörandet dessutom behövas när det är nödvändigt att bedöma alternativa bekämpningsmetoder eller när områden som kräver åtgärder på grund av omfattande skadeverkningar ska ställas i prioritetsordning. Sakkunnighet kan behövas när miljöskyddsaspekter ska beaktas, t.ex. när det gäller beslut om avslutande av räddningsverksamheten i enlighet med 40 § 1 mom. I fråga om mer allmänt återkommande uppgifter inom räddningsverksamheten är det däremot inte nödvändigt att höra en sakkunnig inom miljöskyddet. Räddningsverket och en sakkunnig inom miljöskyddet kan i samband med den planering som avses i 47 § bestämma närmare om i vilka situationer hörande behövs. Företrädesvis är det närings-, trafik- och miljöcentralen som fungerar som sakkunnig inom miljöskyddet. Berörande på situationen kan även den behöriga miljöskyddsmyndigheten eller någon annan myndighet i kommunen eller ett forskningsinstitut, såsom Finlands miljöcentral, Naturresursinstitutet eller Meteorologiska institutet, höras som sakkunnig.

36 §. Räddningsmyndighetens befogenheter. Det föreslås att det till paragrafen för tydlighetens skull ska fogas ett nytt 4 mom. enligt vilket de befogenheter som avses i paragrafen kan utövas i den utsträckning de är nödvändiga när en olycka är uppenbart överhängande. Detta kan behövas t.ex. i en situation där en olycka eller någon annan händelse som kräver att räddningsmyndigheter skrider till åtgärder ännu inte har inträffat rent konkret, men det är uppenbart att olyckan eller händelsen kommer att inträffa och de åtgärder som krävs kommer att ta tid. Ett sådant behov kan uppstå vid ett förordnande utifrån 36 § 1 mom. 4 punkten att ställa skyddsrum i funktionsdugligt skick. Befogenheterna kan förutom av räddningsledaren även utövas av andra räddningsmyndigheter. Det föreslås därför att paragrafens rubrik preciseras.

Utkast

36 b §. Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last. I den gällande 36 b § i räddningslagen finns det bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets möjlighet att i fråga om fartyget eller dess last vidta sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa förorening av vattnet.

I det nya 11 a kap. i sjölagen (674/1994) finns det bestämmelser om ansvaret för avlägsnande av ett vrak som orsakats av en sjöolycka med stöd av den så kallade Nairobi konventionen om avlägsnande av vrak, som Finland har ratificerat. Enligt 11 a kap. 5 § i sjölagen är Transport- och kommunikationsverket ansvarig myndighet i fråga om vrak. Med fara avses enligt artikel 1.5 i Nairobi konventionen om avlägsnande av vrak varje tillstånd eller förhållande som utgör fara eller hinder för sjöfart, eller kan rimligen väntas medföra betydande skadliga följder för havsmiljön eller skada på kusten eller berörda intressen för en eller flera stater. Bestämmelsen i 36 b § i räddningslagen gäller inte fartyg som har blivit vrak. För att förtydliga arbetsfördelningen och ansvaret föreslås det att det till 1 mom. i paragrafen fogas en hänvisning enligt vilken 11 a kap. i sjölagen ska tillämpas i fråga om vrak.

37 §. Skyldighet att delta i räddningsverksamhet. I 2 mom. föreslås det att hänvisningen till den upphävda 25 § ändras till en hänvisning till 2 a § 2 mom. 6 punkten.

45 §. Bistånd mellan räddningsverken. Enligt den gällande paragrafen ska räddningsverket vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Det föreslås att paragrafen ska preciseras så att räddningsverken inom samarbetsområdet och enligt samarbetsplanen ska vara skyldiga att vid behov bistå varandra vid räddningsverksamhet. De ska också bereda sig på att bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde. Det kan bli aktuellt t.ex. när det inom samarbetsområdet finns riskobjekt som kan hota områden som till sin geografiska utsträckning är större än samarbetsområdet. Behovet av bistånd kan förutom på situationens omfattning också på grunda sig på dess långvarighet. Samarbetsområdena för räddningsväsendet definieras i den nya 2 a § 1 mom. 7 punkten enligt vilken med ett samarbetsområde för räddningsverksamheten avses ett geografiskt område enligt 35 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Bestämmelser om planer för räddningsverksamheten finns i 47 §. Om ett räddningsverk bistår ett annat räddningsverk med materiel och manskap eller på något annat sätt, ska det mottagande verket med stöd av 98 § betala full ersättning, om inte något annat avtalas.

47 §. Planer för räddningsverksamheten. Enligt förslaget ska nya bestämmelser om behövligt bistånd vid räddningsverksamhet inom ett samarbetsområde för räddningsverksamheten, om ledningen av räddningsverksamheten på riksnivå och om planeringen av samarbetet tas in i 2 och 3 mom. i paragrafen. Nuvarande 2–5 mom. blir 4–7 mom.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om regional planering av räddningsverksamheten. Räddningsverken ska enligt förslaget i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om planering av räddningsverksamheten på riksnivå. Enligt förslaget ska de planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsväsendet på riksnivå göras upp under ledning av inrikesministeriet och i samarbete med räddningsverken.

Utkast

53 §. Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar. Det föreslås i paragrafen att hänvisningen till den upphävda 25 § ändras till en hänvisning till 2 a § 2 mom. 6 punkten.

54 §. Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal. I 1 mom. föreslås det att hänvisningen till den upphävda 25 § ändras till en hänvisning till 2 a § 2 mom. 6 punkten.

57 §. Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal. Enligt förslaget fogas ett nytt 2 mom. till paragrafen där det föreskrivs om erkännande av yrkeskvalifikationer och anges informativt om beslutsfattandet i samband med detta. Enligt den föreslagna bestämmelsen uppfylls de examensfordringar som avses i 1 mom. också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om beslutsfattandet finns i lagen om Räddningsinstitutet. Paragrafens gällande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom.

63 §. Behörighet för sotare. Enligt förslaget fogas ett nytt 2 mom. till paragrafen där det föreskrivs om erkännande av yrkeskvalifikationer och anges informativt om beslutsfattandet i samband med detta. Enligt den föreslagna bestämmelsen uppfylls de examensfordringar som avses i 1 mom. också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om beslutsfattandet finns i lagen om Räddningsinstitutet.

81 §. Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamheten. Det föreslås att 1 mom. ska preciseras när det gäller att reagera på brister som upptäcks i samband med tillsynen. Om den lokala räddningsmyndigheten i samband med tillsynen konstaterar brister i fråga om uppfyllandet av förpliktelser som föreskrivs i räddningslagen, ska myndigheten ingripa i dem. Detta avser såväl brandsyn och andra inspektionsbesök som dokumentkontroller. Om bristerna är små eller av mindre betydelse och genast avhjälpas, behöver ett skriftligt föreläggande om korrigerande åtgärder inte alltid meddelas. Enligt 80 § 4 mom. ska det över brandsynen dock upprättas ett protokoll där bristerna och de korrigerande åtgärder som vidtagits antecknas. Om bristerna inte kan avhjälpas genast, ska det liksom för närvarande meddelas ett föreläggande att avhjälpa dem, och en tidsfrist ska sättas ut för avhjälpandet. Vid förfarandet ska förvaltningslagen och kraven på god förvaltning iakttas.

81 a §. Inspektion medan ett byggprojekt pågår. Det föreskrivs i paragrafen om inspektioner som räddningsmyndigheten får förrätta medan ett byggprojekt pågår. Paragrafen är ny.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan välfärdsområdets räddningsmyndighet förrätta inspektion av ett byggnadsobjekt medan byggprojektet pågår, om byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheten bedömer att inspektionen är nödvändig för tillsynen över att tillståndsbestämmelser, planer eller bestämmelser som gäller byggande efterlevs. Det finns inget behov av att företa inspektioner av alla byggnadsobjekt under byggprojektets gång, utan behovet av en inspektion bedöms tillsammans med byggnadstillsynen och beslut om förrättande av inspektion kan liksom för närvarande fattas flexibelt i samband med behandlingen av tillstånd för byggande.

I praktiken är det ändamålsenligt att komma överens om tillvägagångssättet t.ex. vid sådana förhandlingar mellan välfärdsområdet och kommunerna som avses i 14 § i lagen om välfärds-

Utkast

områden (611/2021). Detta innebär i första hand gemensamma, på förhand överenskomna tillvägagångssätt för vid vilka olika typer av byggprojekt eller ärenden en inspektion utförd av räddningsmyndigheten kan behövas. Inspektionerna och de resurser som används för dem ska dessutom beaktas i beslutet om räddningsväsendets servicenivå och räddningsverkets tillsynsplan.

Tyngdpunkten i räddningsmyndighetens inspektion ska ligga på styrning av och tillsyn över sådana krav i författningar och i tillståndsvillkoren för byggande som gäller utrymningssäkerheten, brandsäkerhetsanordningar, förutsättningarna för räddningsverksamheten och skyddsrum. Det är inte fråga om inspektioner av besiktningstyp, utan bara om kontroll av att minimikraven uppfylls och som genomförs i form av stickprov och kontroll av dokument.

En inspektion som utförs på byggplatsen under byggprojektets gång avviker i fråga om syfte och innehåll delvis från den brandsyn och andra åtgärder som ingår i räddningsmyndighetens tillsynsuppgift enligt 78 § i räddningslagen och som gäller byggnader och utrymmen som redan är i användning. En inspektion som förrättas medan byggprojektet pågår ska utgöra en del av tillståndsbehandlingen vid byggandet, och de brister som eventuellt uppdagas vid inspektionen ska behandlas i tillståndsprocessen för byggandet och inte i separata förelägganden om att avhjälpa brister.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska det över inspektionen upprättas ett utlåtande till byggnadstillsynsmyndigheten, som på det sätt som anges i markanvändnings- och bygglagen beslutar om eventuella åtgärder som behövs med anledning av utlåtandet. Dessutom ska utlåtandet delges den som påbörjar ett byggprojekt i den mening som avses i markanvändnings- och bygglagen.

På räddningsmyndighetens befogenheter, rätt att få uppgifter och den avgift som tas ut för inspektion tillämpas i övrigt räddningslagen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt syfte 150 a § i markanvändnings- och bygglagen, där det föreskrivs om de myndighetsinspektioner som kan utföras under byggnadsarbetet och som byggnadstillsynsmyndigheten kan bestämma om ifall detta behövs för att övervaka att tillståndsbestämmelserna, beskrivningarna eller de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande iakttas.

89 §. Rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter. Det föreslås att 2 mom. 3 punkten ändras så att räddningsmyndigheten har rätta att få uppgifter ur Säkerhets- och kemikalieverkets register för att sköta tillsynsuppgifter och för att planera och fullgöra räddningsverksamheten. Genom ändringen säkerställs tillgången till behövliga uppgifter när registren ändras. För att kunna sköta sina lagfästa uppgifter behöver räddningsmyndigheterna uppgifter bl.a. ur Säkerhets- och kemikalieverkets register för tillsyn över kemikalieanläggningar och ur kemikalieproduktregistret.

Det föreslås också att det till 2 mom. fogas *en ny 11 punkt* med bestämmelser om räddningsmyndighetens rätt att av Nödcentralverket få uppgifter om brandlarm och om anläggningar vars brandlarm har anslutits till nödcentralerna. För att kunna sköta sina lagfästa uppgifter behöver räddningsmyndigheterna uppgifter bl.a. om anläggningens innehavare, läge och kontaktpersoner, uppgifter om byggnadens position samt identifikations- och kontaktuppgifter, anläggningens typ och innehavare samt de kontaktpersoner som kan nås i larmsituationer. Räddningsmyndigheten kan behöva kontaktuppgifterna till anläggningens innehavare också för fakturering av falska brandlarm.

Utkast

Uppgifterna i anslutningsavtalen bildar ett personregister som förs av Nödcentralverket. Uppgifterna i registret används för fakturering av avtalsenliga tjänster, testning av anläggningar och för att skicka driftsmeddelanden. Räddningsmyndigheten behöver information om anläggningar som anslutits till nödcentralerna för att kunna sköta ett tillsynsuppdrag enligt räddningslagen och lagen om anordningar inom räddningsväsendet samt för räddningsverksamhet, planering av räddningsverksamheten och fastställande av objektspecifik larmrespons. I fråga om en anläggning kan innehavaren av anläggningen lämna dessa uppgifter direkt till räddningsverket i samband med lämnandet av de övriga uppgifter som finns på byggnadens objektskort, men enligt den föreslagna ändringen ska uppgifterna i fortsättningen kunna fås direkt från Nödcentralverket.

91 §. Åtgärdsregister. I 3 mom. föreslås det att hänvisningen till den upphävda 25 § ändras till en hänvisning till 27 § 4 mom.

92 §. Register över beredskapsuppgifter. I 92 § i räddningslagen finns det bestämmelser om registret över beredskapsuppgifter. Enligt 92 § 1 mom. i räddningslagen ska räddningsverket och sådana sammanslutningar som i enlighet med 46 § är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och sköta sina lagstadgade uppgifter i samband med räddningsverksamhet och att förbereda sig på skötseln av dessa uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden, för skötseln av sina uppgifter och beredskapen för dem upprätta ett personregister över personer och resurser som avsatts för uppgifterna.

Eftersom det för närvarande är frivilligt att upprätta ett sådant register, varierar det från räddningsverk till räddningsverk huruvida ett sådant register förs eller inte. Registret och dess data-innehåll tjänar inte de nationella behoven. Bristen på ett enhetligt och likställigt register försvårar i betydande grad bedömningen av situationen på nationell nivå i fråga om personalresurserna inom räddningsväsendet och hos andra centrala aktörer som deltar i räddningsverksamhet. I praktiken möjliggör separata register inte heller t.ex. att uppgifter om dem som förordnas för att fullgöra befolkningsskyddsplikt plockas ut centraliserat som registerkörning på nationell nivå. Att registerföringen blir obligatorisk möjliggör bättre än för närvarande bedömning och utnyttjande av tillgängliga resurser och ger registrerade personer förutsättningar att ta reda på vilka skyldigheter och förbehåll som gäller dem. Det föreslås därför att det blir obligatoriskt att föra ett register över beredskapsuppgifter.

93 §. Övervakningsregister. I 1 mom. föreslås det ett tillägg om att det i övervakningsregistret får föras in också de uppgifter om hygges- eller halmbränning som avses i 8 §. För försummelse av en sådan anmälan kan för räddningsförseelse dömas till böter med stöd av 106 § 1 mom. 5 punkten.

Det föreslås att det bland de uppgifter som ska föras in i övervakningsregistret också ska ingå uppgifter som enligt lagen om anordningar inom räddningsväsendet ska lämnas till den lokala räddningsmyndigheten och från och med den 1 januari 2023 till välfärdsområdets räddningsmyndighet. Enligt 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet ska besiktningsorgan som utför besiktning av branddetektorer och automatiska släckanläggningar underrätta välfärdsområdets räddningsmyndighet om sådana allvarliga brister i anläggningarna som de upptäcker i sin besiktningsverksamhet. Med hjälp av besiktningsorganens inspektionsprotokoll kan välfärdsområdets räddningsmyndighet rikta tillsynen utifrån riskerna och beakta besiktningsorganens iakttagelser vid övervakningen av att skyldigheten att underhålla anordningar enligt 12 § i räddningslagen fullgörs.

Utkast

Enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), nedan *kemikaliesäkerhetslagen*, utövar välfärdsområdets räddningsmyndighet tillsyn över liten industriell hantering, upplagring och förvaring av farliga kemikalier. Till tillsynsuppgiften enligt kemikaliesäkerhetslagen hör också övervakning av upplagring och överlåtelse av fyrverkeripjäser avsedda för enskild konsumtion till kunder i samband med handel samt övervakning av användningen av specialeffekter vid offentliga tillställningar. Enligt 24 § i kemikaliesäkerhetslagen får liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier bedrivas endast om anmälan om detta görs.

Enligt 63 § i kemikaliesäkerhetslagen ska upplagring i samband med handel av fyrverkeripjäser som har godkänts för enskild konsumtion och andra pyrotekniska artiklar av liten farlighetsgrad anmälas till räddningsmyndigheten innan upplagringen inleds. Enligt 81 § i kemikaliesäkerhetslagen ska räddningsmyndigheten underrättas om användningen av explosiva varor eller farliga kemikalier som specialeffekter vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar senast 14 dygn innan tillställningen arrangeras.

Enligt propositionen kan räddningsmyndigheten i sitt tillsynsregister föra in uppgifter som den fått med stöd av kemikaliesäkerhetslagen, anmälningar om tillsynsobjekt och beslut i anslutning till dem samt uppgifter om inspektioner.

94 §. *Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal. I 1 mom.* föreslås det att hänvisningen till den upphävda 25 § ändras till en hänvisning till 2 a § 2 mom. 6 punkten.

97 §. *Statens deltagande i upprätthållandet av beredskapen.* Paragrafen innehåller bestämmelser om statens deltagande i upprätthållandet av den beredskap som räddningsväsendet behöver. Detta kan gälla anskaffning av specialmateriel eller finansiering av sådan verksamhet som det av någon särskilt anledning kan anses vara ändamålsenligt att finansiera med statsmedel. Finansiering av materiel med statsmedel kan vara ändamålsenligt t.ex. när materielen betjänar en stor del av välfärdsområdena och det därmed inte är ändamålsenligt att räddningsverken skaffar det som gemensam upphandling och sådana fall då materielen kan användas också för uppgifter som hör till den internationella räddningsverksamheten.

Med stöd av 1 mom. kan man med statsmedel skaffa materiel, utrustning och material som uttryckligen betjänar räddningsverksamheten också under undantagsförhållanden och det internationella räddningsväsendet. Utöver materielanskaffning är det möjligt att med stöd av bestämmelsen också finansiera funktioner som omfattar stora områden när det gäller upprätthållandet av beredskapen, såsom planering av bekämpningen av exceptionella olyckor och upprätthållande av bekämpningsberedskapen.

Enligt 27 § 3 mom. 2 punkten i räddningslagen ska välfärdsområdets räddningsverk delta i upprätthållandet av den beredskap som krävs för att vid räddningsinsatser lämna sådant bistånd till utlandet och vid räddningsinsatser ta emot sådant internationellt bistånd som avses i 38 §. Uppgifter som hör till välfärdsområdena och som anknyter till upprätthållandet av den beredskap som krävs för internationellt bistånd till utlandet och som tas emot i Finland kan med stöd av 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet koncentreras till ett eller flera välfärdsområden. Ett sådant upprätthållande kan t.ex. innebära uppgifter som hänför sig till underhåll och lagring av materiel och utrustning samt planering av logistiska arrangemang som behövs för internationellt bistånd.

Utkast

Det föreslås att *ett nytt 2 mom.* fogas till paragrafen enligt vilken sådan materiel som lämpar sig för det internationella räddningsväsendet och som skaffats med statsmedel kan överlåtas i välfärdsområdets besittning och för dess användning under förutsättning att den materiel som överlåtit placeras och förvaras så att den utan dröjsmål kan användas för lämnande av sådant i 38 § avsett bistånd till utlandet vid räddningsinsatser. Välfärdsområdena ansvarar för lagringen och underhållet av den utrustning och den materiel som de innehar och som utnyttjas vid internationellt bistånd så att denna specialberedskap, inbegripet personalens kompetens, vid behov kan användas för internationella uppdrag i enlighet med inrikesministeriets beslut på det sätt som krävs i de avtal och förbindelser som är bindande för Finland.

98 §. Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet. Det föreslås att det till paragrafen fogas *ett nytt 2 mom.* enligt vilket ett räddningsverk som har fått bistånd är skyldigt att betala full ersättning också för bistånd som baserar sig på en samarbetsplan eller på ett förordnande av räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten. När bistånd ges ska detta i första hand basera sig på den beredskap och den samarbetsplan som gäller samarbetsområdet. Kostnaderna för bistånd inom samarbetsområdet ska beaktas i välfärdsområdenas finansiering.

Det föreslås att *ett nytt 3 mom.* fogas till paragrafen enligt vilket bestämmelser om finansieringen av ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering. Enligt den lagen har ett enskilt välfärdsområde rätt att utöver den kalkylerade finansieringen av staten få tilläggsfinansiering till det belopp som behövs för att trygga räddningsväsendets tjänster i anslutning till de grundläggande fri- och rättigheter som avses i 7, 15 och 20 § i grundlagen, om finansieringsnivån annars skulle äventyra tryggheten av tillräckliga tjänster. Tilläggsfinansiering beviljas på ansökan av välfärdsområdet eller på initiativ av inrikesministeriet. Dessutom kan ett välfärdsområde beviljas statsunderstöd i enlighet med statsunderstödslagen (688/2001). Statsunderstödsfinansiering kan användas för kostnader av exceptionell och tillfällig karaktär, till exempel när en storolycka inträffar i ett enskilt välfärdsområde. Tilläggsfinansiering och statsunderstöd kan komma i fråga oberoende av om det är välfärdsområdets eller statens räddningsmyndighet som beslutar om lämnande av bistånd.

Paragrafens gällande 2 mom. blir 4 mom.

104 §. Sökande av ändring. Enligt 58 § i räddningslagen kan inrikesministeriet av särskilda skäl bevilja dispens från de behörighetsvillkor för en tjänst eller en uppgift vid räddningsverket som föreskrivs i lagen.

Enligt 104 § 1 mom. i den gällande räddningslagen får omprövning av sådana beslut av statliga myndigheter som avses i 102 § i räddningslagen begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Omprövning av ett beslut som inrikesministeriet fattat med stöd av 58 § i räddningslagen får enligt 104 § inte begäras, utan ändring söks direkt hos förvaltningsdomstolen.

Det föreslås att det i 104 § 1 mom. i räddningslagen också nämns sådana dispensbeslut enligt 58 § som gäller avgöranden i vilka omprövning kan begäras. Omprövningsbegäran kan anses vara ett enklare förfarande ur den sökandes synvinkel och införandet av en sådan möjlighet skulle sannolikt öka den sökandes rättsskydd.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024.

Utkast

Den skyldighet för en i 17 § avsedd ägare av en byggnad att skaffa brandvarnare och hålla dem i funktionsdugligt skick träder enligt förslaget i kraft inom två år från lagens ikraftträdande, dvs. den 1 januari 2026.

Enligt förslaget ska planer för räddningsväsendet som avses i 47 § 2 och 3 mom. uppdateras och vid behov förnyas inom två år från lagens ikraftträdande.

Det föreslås också att den som i enlighet med författningar som gällde vid lagens ikraftträdande har varit behörig att sköta uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § fortsätter att vara behörig efter att lagen har trätt i kraft.

Också den ska vara behörig för uppgifter enligt 57 § 1 mom. och 63 § som innan den föreslagna lagen träder i kraft har fått ett villkorligt beslut av Utbildningsstyrelsen om erkännande av yrkeskvalifikationer för behörighet för uppgifterna i fråga och får ett slutligt beslut om erkännande senast den 31 december 2025.

7.2 Lag om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

2 a §. *Erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat.* I paragrafen föreslås bestämmelser om Räddningsinstitutets uppgift att vara den i 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer avsedda myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer när det gäller uppgifter för besättning, underbefäl och befäl inom räddningsbranschen, sotare och jourhavande vid nödcentraler. Räddningsinstitutet ska därmed i de fall som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer besluta om den rätt att vara verksam i dessa uppgifter som den yrkeskompetens som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat medför. Vid behandlingen av ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer ska Räddningsinstitutet iaktta bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

De nuvarande bemyndigandena att utfärda förordning i räddningslagen förblir i kraft.

Genom förordning av statsrådet ska enligt förslaget dessutom få utfärdas närmare bestämmelser om delegationens uppgifter, sammansättning, mandatperiod och sektioner (23 § 2 mom.).

Närmare bestämmelser ska dessutom vid behov få utfärdas genom förordning av inrikesministeriet om de uppgifter som ingår i räddningsverksamheten (32 § 6 mom.).

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

10 Verkställighet och uppföljning

[Kompletteras vid den fortsatta beredningen]

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

[Kompletteras vid den fortsatta beredningen]

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2024. Anslagsbehoven behandlas i samband med behandlingen av planen för de offentliga finanserna 2023–2026.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Grundläggande fri- och rättigheter som är centrala med tanke på förslaget

Regeringens proposition är viktig av flera skäl när det gäller att trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och för regleringen i anknytning till den regionala självstyrelsen.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Förslaget innebär att denna förpliktelse uppfylls, eftersom den centrala utgångspunkten och det centrala syftet är att trygga medborgarnas liv och egendom samt miljön.

Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Grundlagens 7 § och de skyldigheter den medför har två dimensioner. Det allmänna ska själv avstå från att kränka dessa rättigheter, men det ska också skapa förhållanden där dessa grundläggande fri- och rättigheter åtnjuter skydd mot enskilda kränkningar. Den personliga tryggheten understryker i synnerhet det allmännas positiva förpliktelser att vidta åtgärder för att skydda samhällsmedlemmarna mot rättsstridiga gärningar. Det att en myndighet försummar att vidta de åtgärder för avvärijande av fara som i ljuset av omständigheterna kan krävas av den kan innebära kränkning av denna rätt. Individens rätt till liv är den viktigaste av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Med avseende på begränsandet av de grundläggande fri- och rättigheterna är regleringen betydelsefull med tanke på 15 § i grundlagen, enligt vilken vars och ens egendom är tryggad och det ska bestämmas genom lag om expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning. Med egendom avses enligt motiveringen till bestämmelsen intressen som har förmögenhetsvärde. Av dessa hör äganderätten till den mest omfattande. Äganderätten omfattar i sin tur i princip alla de rättigheter som på någon särskild grund inte hör till någon annan än till ägaren eller inte har särskilts från äganderätten.

Begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna

Med begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna avses en inskränkning av de rättigheter som omfattas av tillämpningsområdet för de grundläggande fri- och rättigheterna eller ett ingripande genom åtgärder av det allmänna i den rättsliga ställningen för en individ som skyddas av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna. Den person som begränsningen riktas mot får inte utöva sin grundläggande rättighet fullt ut när den har begränsats genom ett sådant förfarande som grundlagen förutsätter och på ett sådant sätt som grundlagen tillåter. De tillåtna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna bestäms

Utkast

dels på basis av de allmänna lärorna om grundläggande fri- och rättigheter, dels på basis av enkla eller specificerade lagförbehåll eller regleringsförbehåll som hänför sig till vissa bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna.

Begränsningarna ska vara godtagbara och påkallade av ett vägande samhälleligt behov. Med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna kan också strävan att trygga andra individers grundläggande fri- och rättigheter utgöra en godtagbar grund för att begränsa rättigheterna. En begränsning är godtagbar om den är nödvändig för att trygga ett annat intresse som väger tyngre. Också kravet på proportionalitet har betraktats som en förutsättning för begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna. Begränsningarna ska vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås och till sin omfattning stå i rätt proportion till rättsobjektet som är skyddat genom de grundläggande fri- och rättigheterna och till vikten av det samhälleliga intresset bakom begränsningarna. När förutsättningarna för begränsning avvägs gäller det att säkerställa att den eftersträvade nyttan är mer betydande än olägenheterna och att det eftersträvade slutresultatet inte kan nås genom åtgärder som i lindrigare grad ingriper i individens grundläggande fri- och rättigheter. En bedömning av proportionaliteten baserar sig på avvägning av de intressen som de grundläggande fri- och rättigheterna skyddar mot de intressen som ligger till grund för en begränsning av fri- och rättigheterna. Bestämmelserna i grundlagen har en accentuerad ställning vid avvägningen. En grundläggande fri- och rättighet får inte begränsas, om lindrigare åtgärder är tillräckliga. För begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna krävs det också tillräckliga rättsskyddsarrangemang. Kravet omfattar såväl möjligheten att söka ändring som andra processuella rättsskyddsgarantier. Kravet på okränkbarhet skyddar kärnområdet i de grundläggande rättigheterna.

I grundlagsutskottets avgörandepraxis har det konstaterats att proportionalitetsprincipen, som ska tillämpas vid inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, kräver att inskränkningarna är nödvändiga för att uppnå ett godtagbart syfte (GrUU 9/2017 rd, s. 5; GrUU 13/2007 rd, s. 2/II; GrUB 25/1994 rd, s. 5/I). Inskränkningen får inte heller vara mera långtgående än vad som är motiverat med beaktande av betydelsen av det samhälleliga intresse som ligger bakom inskränkningen i förhållande till det rättsobjekt som berörs av inskränkningen (GrUB 25/1994 rd, s. 5). Detta betyder i allmänhet att inskränkningarna inte får vara oskäligen för ägaren (GrUU 42/2006 rd, s. 4/I, GrUU 45/2005 rd, s. 2/II, GrUU 9/2004 rd, s. 7/II). Utskottet har ansett det vara ett problem att myndigheten har prövningsrätt med avseende på vad som är en uppenbart oskäligen skyldighet. Utskottet har dessutom betraktat det som motiverat att precisera begreppet ”uppenbar oskälighet” genom att binda det till exempel till de uppkomna kostnaderna och motsvarande omständigheter.

Välfärdsområdenas självstyrelse

Lagförslaget innehåller till största delen preciseringar av redan gällande bestämmelser om befogenheter för olika myndigheter och definierar noggrannare än för närvarande myndigheternas ansvar, deras inbördes verksamhet och uppgifter. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. Den föreslagna lagen utgör branschspecifik reglering, där kraven i grundlagen i fråga om definition av myndigheternas behörighet och verksamhet har beaktats.

Räddningsväsendet är utöver den närservice som den producerar en riksomfattande organisation som leds, styrs och utvecklas av inrikesministeriet. Räddningsverken ska kunna ledas nationellt och de ska kunna samarbeta med varandra och andra myndigheter som deltar i räddningsväsendets uppgifter i alla säkerhetssituationer. Detta förutsätter effektiv regional och riksomfattande ledning av räddningsverksamheten.

Utkast

Syftet med de föreslagna bestämmelserna om räddningsväsendets lägesbildverksamhet, om den riksomfattande och regionala ledningen av räddningsväsendet och om lämnande av bistånd som hör till räddningsverksamheten är att förtydliga och förenhetliga de inbördes behörighetsförhållandena mellan välfärdsområdenas myndigheter och behörighetsförhållandena mellan staten och välfärdsområdenas myndigheter samt att effektivisera myndigheternas samarbete och samordning inom räddningsverksamheten. De statliga räddningsmyndigheternas behörighet i förhållande till välfärdsområdenas räddningsmyndigheter ökar i samband med sådana olyckor som förutsätter beslutsfattande på riksnivå. Enhetliga verksamhetsmodeller förbättrar lika tillgång till räddningsväsendets tjänster såväl på regional som på riksomfattande nivå.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna om den regionala och riksomfattande ledningen av räddningsverksamheten är att se till att de självstyrande välfärdsområdena har förmåga att säkerställa tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna för invånarna i välfärdsområdet. Ett ytterligare mål är att säkerställa att räddningsväsendets tjänster tillhandahålls på ett sätt som motsvarar riskerna. Genom regional och riksomfattande ledning främjas samarbetet mellan aktörerna inom den räddningsverksamhet som utförs med anledning av en olycka.

Egendomsskydd

Enligt 17 § i lagförslag ska ägaren till en byggnad vara skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden. I den gällande räddningslagen vilar motsvarande ansvar för anskaffningen av brandvarnare på innehavaren av bostaden. I nya bostadshus installeras brandvarnare som är anslutna till elnätet redan i byggnadsskedet med stöd av miljöministeriets förordning om byggnaders brandsäkerhet.

En ändring av ansvaret för anskaffning och underhåll av brandvarnare på det föreslagna sättet innebär en ny skyldighet för en stor del av ägarna till bostadsbyggnader, konsekvenserna riktar sig i synnerhet till bostadsaktiebolag och andra motsvarande sammanslutningar. Konsekvenserna för byggnadernas ägare beror på om det i bostäderna sedan tidigare finns batteribrandvarnare eller brandvarnare som är anslutna till elnätet. Konsekvenserna beror dessutom på antalet bostäder och deras storlek samt byggnadens ägarskap. När det gäller kostnaderna är det fråga om att de hänförs på ett nytt sätt, dvs. till byggnadens ägare i stället för till den boende. Kostnader uppstår för anskaffning och installation av brandvarnare, byte av brandvarnarnas batterier samt utbyte av gamla brandvarnare eller brandvarnare som gått sönder. Också brandvarnare som är anslutna till elnätet har batterier som ska bytas regelbundet.

Den föreslagna ändringen av underhållsansvaret inverkar särskilt på äldre bostadsbyggnader med batteribrandvarnare. Vid nybyggnad och i byggnader där det redan finns brandvarnare som är anslutna till elnätet påverkar den föreslagna ändringen inte nuläget.

Det är av flera orsaker motiverat att ansvaret för att skaffa brandvarnare och hålla dem i skick ändras på det föreslagna sättet.

När befolkningsstrukturen förändras måste också andelen äldre personer i husbolagen beaktas. I husbolagen bor personer som inte nödvändigtvis ens själva kan byta brandvarnare eller dess batteri. Också för personer med funktionsnedsättning kan det vara svårt eller i praktiken rentav omöjligt att säkerställa att brandvarnaren fungerar. Dessutom är redan byte av brandvarnarens batteri förknippat med en stor risk för olycksfall. Om det hör till husbolaget att hålla brandvarnarna i skick ökar tryggheten inom husbolagsboendet. Överföringen av ansvaret på husbolaget

Utkast

förbättrar boendesäkerheten, eftersom en eldsvåda i en aktielägenhet medför fara också för andra lägenheter i byggnaden.

Överföringen av ansvaret är en betydande säkerhetsfråga, som dock inte medför en oskäligen ekonomisk börda för bolaget. Kostnaden för att byta ut brandvarnare eller byta deras batterier är inte oskäligt stor ens för sådana små bolag där underhållsåtgärder utförs med talkokrafter. Bolagen kan i upphandlingsbeslut som gäller anordningar eller system utöver anskaffningskostnaderna beakta förutsebara underhållskostnader under livscykeln, för t.ex. byte av backupbatterier och batterier.

En överföring av skyldigheterna i fråga om brandvarnare ska inte anses uppenbart oskäligt i förhållande till målet att trygga människors liv och egendom samt miljön. Genom den föreslagna ändringen stärks också jämlikheten enligt 6 § i grundlagen, bl.a. rätten till liv och egendom för personer med funktionsnedsättning. Diskrimineringsombudsmannen har i sin berättelse till riksdagen (B 6/2018 rd) framfört sin åsikt att när det gäller boendet och den byggda miljön borde Finland på ett mer heltäckande sätt än i de nuvarande bestämmelserna ha tillgängligheten som utgångspunkt för att trygga en faktisk likabehandling av personer med funktionsnedsättning.

Genom den helhet som utgörs av de föreslagna bestämmelserna tryggas tillgodoseendet av flera grundläggande fri- och rättigheter, såsom rätten till liv enligt 7 § i grundlagen och egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Syftet med 17 § i räddningslagen är att bidra till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses i enlighet med 22 § i grundlagen.

Godtagbarheten för begränsningen av egendomsskyddet baserar sig i fråga om åtgärden på att en annan fri- och rättighet som väger tyngre än den grundläggande fri- och rättighet som begränsningen gäller skyddas. Individens rätt till liv är den viktigaste av de grundläggande fri- och rättigheterna. Den centrala utgångspunkten för förslaget är att trygga människors liv och hälsa samt egendomsskyddet.

Enligt regeringens uppfattning är den föreslagna regleringen inte problematisk med tanke på skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, när man som helhet beaktar att regleringen är noggrant avgränsad och exakt samt att den är nödvändig för individens trygghet och den allmänna säkerheten.

Det lagförslag som ingår i propositionen kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen (379/2011) 2 a § 1 mom., 6 § 1 mom., 17 §, rubriken för 31 § samt 31 § 2 mom., 32 § 1 mom., 34 § 4 mom., 35 § 3 mom., rubriken för 36 §, 36 b § 1 mom., 37 § 2 mom., 45 och 53 §, 54 § 1 mom., 81 § 1 mom., 89 § 2 mom., 91 § 3 mom., 92 § 1 mom., 93 § 1 mom., 94 § 1 mom., 97 § 1 mom. och 104 § 1 mom.,

av dem 91 § 3 momentet och 93 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1171/2016, 2 a § 1 mom., 6 § 1 mom., rubriken för 31 § och 31 § 2 mom., 34 §, 35 § 3 mom., 36 b § 1 mom. och 89 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1353/2018, 81 § 1 mom. och 104 § 1 mom. sådana de lyder i lag xx/yy och 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1353/2018, samt

fogas till lagen en ny 23 a §, till 32 § nya 5 och 6 moment, till 34 § ett nytt 3 moment, till 36 § ett nytt 4 moment, till 47 § nya 2 och 3 moment, till 57 § ett nytt 2 moment, till 63 § ett nytt 2 moment, till lagen en ny 81 a §, till 97 § ett nytt 2 moment och till 98 § nya 2 och 3 moment som följer:

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *räddningsväsende* ett uppgiftsområde som består av förebyggande av eldsvådor och andra olyckor samt av räddningsverksamhet,

2) *räddningsverksamhet* brådskande uppgifter som syftar till att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan,

3) *utrymning* brådskande evakuering av människor och egendom som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa,

4) *befolkningsskydd* fullgörande av humanitära uppgifter under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 punkten i beredskapslagen i syfte att skydda civilbefolkningen mot faror i samband med fientligheter eller katastrofer och hjälpa civilbefolkningen att övervinna de direkta verkningarna av dessa samt att tillgodose de nödvändiga förutsättningarna för civilbefolkningens överlevnad,

5) *räddningsverk* den organisation inom välfärdsområdet som ansvarar för den egna produktionen av tjänster som hör till räddningsväsendets uppgiftsområde,

6) *avtalsbrandkår* frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår och militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med räddningsverket om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten.

7) *samarbetsområde* för räddningsverksamheten ett sådant område som avses i 35 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021),

8) *räddningsverk* som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten ett räddningsverk i ett i 34 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsett välfärdsområde där det finns ett universitetssjukhus.

---

6 §

Att göra upp öppen eld

Lägereld eller annan öppen eld får inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för markbrand, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för markbrand eller annan eldsvåda är uppenbar.

---

17 §

Brandvarnare

Ägaren till en byggnad är skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden.

Ägaren till en byggnad ska se till att brandvarnarna hålls i funktionsdugligt skick. Den som bor i en lägenhet ska meddela ägaren om fel på en brandvarnare.

I inkvarteringslokaler samt i vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § har verksamhetsidkaren samma skyldighet som ägaren till en byggnad har enligt 1 och 2 mom.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om antalet brandvarnare och deras placering och funktion.

23 a §

Delegationen för civil beredskap

För planering, utveckling och uppföljning av räddningsväsendet bistås inrikesministeriet av delegationen för civil beredskap. Delegationen kan ha sektioner.

Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter, sammansättning, mandatperiod och sektioner utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

Ansvar för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för markbrand

---

Meteorologiska institutet ska utfärda varning för markbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena anses medföra uppenbar fara för markbrand. Meteorologiska institutet ska se till att information om varningen sprids i behövlig omfattning.

32 §

Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Till räddningsverksamheten hör att

- 1) ta emot larm,
- 2) varna befolkningen,
- 3) avvärja överhängande olyckor,
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,

Utkast

- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,
- 6) ha hand om ledning, lägesbild, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten.

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljön och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Den myndighet som leder räddningsverksamheten vid oljeskador och fartygskemikalieolyckor ska skyndsamt vidta alla sådana behövliga åtgärder för att avvärja skadan eller olyckan eller begränsa den för vilka kostnaderna eller skadorna inte står i uppenbart missförhållande till de ekonomiska och andra värden som är hotade. Bekämpningsåtgärderna ska utföras så att möjligheterna att återställa naturen och miljön i det skick i vilket den var innan skadan eller olyckan inträffade inte försvåras i onödan.

När omständigheterna kräver det ska uppgifterna prioriteras enligt hur brådskande eller viktiga de är.

Räddningsverket svarar självt eller i samverkan med de övriga räddningsverken i samarbetsområdet för ordnandet av den lägesbildsverksamhet som avses i 1 mom. 6 punkten. Om samlandet av de regionala arrangemangen för läges- och ledningscentraler till större helheter som ordnas av ett eller flera välfärdsområden föreskrivs i 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021).

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ingår i räddningsverksamheten får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

34 §

Ledning av räddningsverksamhet

Om inte något annat har avtalats med stöd av 8 kap. i lagen om välfärdsområden eller föreskrivs med stöd av 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet, leds räddningsverksamheten av räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått. Räddningsverksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos välfärdsområdets räddningsverk eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar.

Vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på öppen fjärd på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon tillsätts räddningsledaren dock av Gränsbevakningsväsendet.

Om det är nödvändigt för samordnandet av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde, kan räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsväsendet, utöver vad som föreskrivs om räddningsledare i denna lag och om ledningen av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde för räddningsverksamheten och om planeringen av bistånd som behövs vid räddningsverksamhet, överta ledningen i samarbetsområdet.

Inrikesministeriets räddningsmyndighet kan överta ledningen, om det är nödvändigt på grund av de riksomfattande arrangemang som krävs eller av olyckans art eller omfattning. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Enheterna från olika räddningsverk handlar under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen. Inrikesministeriets räddningsmyndighet har dessutom rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes område än det som föreskrivs i 1 mom.

Utkast

Om det behövs för att klarlägga det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har, ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet. Berörda myndigheter och parter ska underrättas om beslutet så snart som möjligt. På begäran ska beslutet bekräftas skriftligt. I 40 § föreskrivs om räddningsledarens beslut att avsluta räddningsverksamhet i anknytning till efterröjning och efterbevakning.

35 §

Ledning vid samverkan

En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd. Den sakkunniga ska vid behov höras eller ges tillfälle att bli hörd också när någon ledningsgrupp inte inrättas.

36 §

Räddningsmyndighetens befogenheter

För att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara har den lokala räddningsmyndigheten och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att

- 1) beordra människor att söka skydd samt verkställa utrymning,
- 2) vidta sådana nödvändiga åtgärder som kan medföra skada för fast eller lös egendom,
- 3) beordra att byggnader, kommunikations- och dataförbindelser och redskap samt materiel, redskap och förnödenheter, livsmedel, bränsle och smörjmedel samt släckningsmedel som behövs för räddningsverksamheten ska ställas till förfogande,
- 4) även vidta andra åtgärder som behövs för räddningsverksamheten.

En i 34 § 1 mom. avsedd person som tillfälligt leder räddningsverksamheten kan när situationen så kräver utöva räddningsmyndighetens befogenheter enligt 1 mom. 1 och 2 punkten i denna paragraf i den utsträckning som är nödvändig för att rädda och skydda människor, egendom och miljön samt för att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Ägaren eller innehavaren får inte beordras att överlåta sådan i 1 mom. 3 punkten avsedd egendom som denne samtidigt själv behöver för att avvärja en eldsvåda eller någon annan olycka, om det inte är nödvändigt för att rädda människoliv. Räddningsverket ska betala full ersättning för egendom som tas i bruk och ersätta skador på egendomen.

De befogenheter som avses i 34 § 1 mom. kan i den utsträckning de är nödvändiga användas när en olycka är uppenbart överhängande.

36 b §

Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last

Om ett fartyg på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon sjunker, stöter på grund, blir part i en sammanstötning, springer läck, får maskinfel eller annars råkar i en situation där risken för läckage av olja eller något annat skadligt ämne är uppenbar, kan Gränsbevakningsväsendet bestämma att det ska vidtas sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder i fråga om fartyget eller dess last som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa föroreningen av vattnet. Innan åtgärder vidtas ska Gränsbevakningsväsendet diskutera läget med

Utkast

Transport- och kommunikationsverket samt höra den behöriga miljömyndigheten, om inte situationens brådskande natur kräver något annat. Gränsbevakningsväsendet ska dessutom diskutera med fartygets ägare, med det bärgningsbolag som mottagit bärgningsuppdraget och med representanter för försäkringsgivarna, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. I fråga om ett fartyg som har blivit ett vrak tillämpas vad som föreskrivs i 11 a kap. i sjölagen (674/1994).

---

37 §

Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Vid olyckor och tillbud har räddningsledaren allmän bestämmanderätt också över andra brandkårer än de avtalsbrandkårer som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten. En industribrandkår eller annan anstaltsbrandkår får dock anlitas bara om anstaltens säkerhet därigenom inte äventyras.

---

45 §

Bistånd mellan räddningsverken

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Räddningsverken ska vara beredda att bistå varandra inom samarbetsområdet och att vid behov också bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten. Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas när larmanvisningarna enligt 33 § görs upp.

47 §

Planer för räddningsverksamheten

Räddningsverket ska göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver.

Räddningsverken ska i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

De planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsväsendet på riksnivå ska göras upp under ledning av inrikesministeriet och i samarbete med räddningsverken.

Myndigheter, inrättningar och affärsverk som är skyldiga att ge räddningsmyndigheterna handräckning och expert hjälp eller vars sakkunskap annars behövs inom räddningsverksamheten och vid beredskap för den är skyldiga att under räddningsverkets ledning och i samverkan göra upp behövliga planer för skötseln av sina uppgifter i samband med räddningsverksamhet och för deltagandet i räddningsverksamheten.

Planer för räddningsverksamhet vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden görs dock upp under ledning av Gränsbevakningsväsendet.

Räddningsverket och Gränsbevakningsväsendet ska lämna utredning om de resurser som är tillgängliga för räddningsverksamheten.

Utkast

Närmare bestämmelser om de planer för räddningsverksamheten som ska utarbetas och om deras innehåll och struktur utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

53 §

Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

För rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till i 2 a § 2 mom. 6 punkten avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och som uppgifterna förutsätter och som är avsedda att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa samt andra förebyggande tjänster till den del dessa personer inte har rätt till företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård på grund av anställningsförhållande.

I fråga om ordnande av de tjänster som avses i 1 mom. ska överenskommas i det avtal som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten.

54 §

Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal

På arbetarskyddet för personer som hör till en avtalsbrandkår som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten och som deltar i räddningsverksamhet tillämpas arbetarskyddslagen (738/2002).

57 §

Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationerna finns i lagen om Räddningsinstitutet.

63 §

Behörighet för sotare

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationerna finns i lagen om Räddningsinstitutet.

81 §

Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamheten

Välfärdsområdets räddningsmyndighet ska ingripa i brister i fråga om uppfyllandet av förpliktelser enligt denna lag som den konstaterar i samband med fullgörandet av sin tillsynsuppgift. Kan en brist inte avhjälpas genast, ska räddningsmyndigheten utsätta en frist för avhjälpandet.

---

81 a §

Inspektion medan ett byggprojekt pågår

Välfärdsområdets räddningsmyndighet kan förrätta inspektion av ett byggnadsobjekt medan byggprojektet pågår, om byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheten bedömer att inspektionen är nödvändig för tillsynen över att tillståndsbestämmelser, planer eller bestämmelser som gäller byggande efterlevs.

Räddningsmyndigheten utarbetar ett utlåtande till byggnadstillsynsmyndigheten, som utifrån utlåtandet vidtar behövliga åtgärder i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Utlåtandet delges den som påbörjar ett byggprojekt och vid behov andra parter.

89 §

Rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter

I detta syfte har räddningsmyndigheten, både för att sköta tillsynsuppgifter och för att planera och fullgöra räddningsverksamheten, rätt att

---

3) få uppgifter om tillsynsobjekt och uppgifter som anknyter till dem ur Säkerhets- och kemikalieverkets register,

---

10) få uppgifter som avses i 90 § 3 mom.,

11) få uppgifter ur Nödcentralens register över larmanordningar.

---

91 §

Åtgärdsregister

Uppgifter enligt 2 mom. 1, 2, 5 och 6 punkten får införas om första insatsen och prehospital akutsjukvård som räddningsverket, avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som avses i 27 § 4 mom. sköter med stöd av avtal. Uppgifter om första insatsen får föras in av en aktör som deltagit i uppdraget i fråga.

---

92 §

Register över beredskapsuppgifter

Utkast

Räddningsverket och sammanslutningar som i enlighet med 46 § är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och sköta sina lagstadgade uppgifter i samband med räddningsverksamhet och att förbereda sig på skötseln av dessa uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden ska för skötseln av sina uppgifter och beredskapen för dem upprätta ett personregister över personer och resurser som avsatts för uppgifterna.

---

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fåtts för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §, uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007) och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspektioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005).

Uppgifterna i övervakningsregistret får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till räddningsmyndigheterna för uppföljning och utveckling av räddningsväsendet.

Uppgifterna i övervakningsregistret ska kontrolleras och onödiga uppgifter utplånas med bestämda mellanrum i samband med kontrollen, dock senast tio år efter det att föregående anteckning gjordes.

94 §

Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal

Räddningsverket får för att säkerställa aktionsberedskapen inom räddningsverksamheten och planera användningen av räddningsväsendets resurser föra ett personregister över personer som deltar i räddningsverksamhet och som hör till i 2 a § 2 mom. 6 punkten avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal. I registret får föras in namn, födelsedatum, personbeteckning, utbildning inom räddningsbranschen, adress och annan kontaktinformation.

---

97 §

Staten deltagande i upprätthållandet av beredskapen

Staten kan delta i upprätthållandet av räddningsväsendets och det internationella räddningsväsendets beredskap samt beredskapen under undantagsförhållanden genom att skaffa specialmateriel eller finansiera bestämd verksamhet, om det av någon särskild anledning är ändamålsenligt att materielen skaffas eller verksamheten finansieras med statens medel.

Utkast

Sådan i 1 mom. avsedd materiel som lämpar sig för det internationella räddningsväsendet kan överlåtas i välfärdsområdets besittning och för dess användning under förutsättning att den materiel som överlåtits placeras och förvaras så att den utan dröjsmål kan användas för lämnande av sådant i 38 § avsett bistånd till utlandet vid räddningsinsatser.

98 §

Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Om ett räddningsverk bistår ett annat räddningsverk med materiel och manskap eller på något annat sätt, ska det mottagande verket betala full ersättning, om inte något annat avtalas.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också i situationer där en begäran om bistånd grundar sig på en samarbetsplan eller på förordnande av räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten.

Bestämmelser om finansieringen av ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering.

Den som lämnar handräckning ska avtala med räddningsmyndigheten om eventuell ersättning för handräckning som ges enligt 49 § 1 mom.

104 §

Ändringssökande

Omprövning av sådana beslut av statliga myndigheter som avses i 58 och 102 § får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den skyldighet för en i 17 § avsedd ägare av en byggnad att skaffa brandvarnare och hålla dem i funktionsdugligt skick träder i kraft inom två år från lagens ikraftträdande.

Planer för räddningsväsendet som avses i 47 § 2 och 3 mom. ska uppdateras och vid behov förnyas inom två år från lagens ikraftträdande.

Den som i enlighet med författningar som gällde vid lagens ikraftträdande har varit behörig att sköta uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § fortsätter att vara behörig efter att lagen har trätt i kraft.

Den som innan lagen har trätt i kraft har fått ett villkorligt beslut av Utbildningsstyrelsen om erkännande av yrkeskvalifikationer för uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § och senast den 31 december 2025 får ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer fortsätter att vara behörig att sköta uppgifterna.

2.

Lag

om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) en ny 2 a § som följer:

2 a §

Erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat

Räddningsinstitutet fattar i de fall som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat (1384/2015) beslut om den rätt att vara verksam i sådana uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § i räddningslagen och i 8 § 2 mom. i lagen om nödcentralverksamhet (692/2010).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ett beslut av Utbildningsstyrelsens om erkännande av yrkeskvalifikationer som utfärdats innan denna lag träder i kraft gäller efter det att lagen har trätt i kraft.

Om Utbildningsstyrelsen kräver att den sökande ska vidta andra åtgärder, ska den sökande vidta åtgärderna och ansöka om ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer före den xx mmmm 20xx. Räddningsinstitutet fattar det slutliga beslutet om erkännande.

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Sanna Marin

..minister Förnamn Efternamn

Lag

om ändring av räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen (379/2011) 2 a § 1 mom., 6 § 1 mom., 17 §, rubriken för 31 § samt 31 § 2 mom., 32 § 1 mom., 34 § 4 mom., 35 § 3 mom., rubriken för 36 §, 36 b § 1 mom., 37 § 2 mom., 45 och 53 §, 54 § 1 mom., 81 § 1 mom., 89 § 2 mom., 91 § 3 mom., 92 § 1 mom., 93 § 1 mom., 94 § 1 mom., 97 § 1 mom. och 104 § 1 mom.,

av dem 91 § 3 momentet och 93 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1171/2016, 2 a § 1 mom., 6 § 1 mom., rubriken för 31 § och 31 § 2 mom., 34 §, 35 § 3 mom., 36 b § 1 mom. och 89 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1353/2018, 81 § 1 mom. och 104 § 1 mom. sådana de lyder i lag xx/yy och 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1353/2018, samt

fogas till lagen en ny 23 a §, till 32 § nya 5 och 6 moment, till 34 § ett nytt 3 moment, till 36 § ett nytt 4 moment, till 47 § nya 2 och 3 moment, till 57 § ett nytt 2 moment, till 63 § ett nytt 2 moment, till lagen en ny 81 a §, till 97 § ett nytt 2 moment och till 98 § nya 2 och 3 moment som följer:

Gällande lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *räddningsväsende* ett uppgiftsområde som består av förebyggande av eldsvådor och andra olyckor samt av räddningsverksamhet,

2) *räddningsverksamhet* brådskande uppgifter som syftar till att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan,

3) *utrymning* brådskande evakuering av människor och egendom som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa,

4) *befolkningsskydd* fullgörande av humanitära uppgifter under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 punkten i beredskapslagen i syfte att skydda civilbefolkningen mot faror i samband med fientligheter eller kata-

Föreslagen lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *räddningsväsende* ett uppgiftsområde som består av förebyggande av eldsvådor och andra olyckor samt av räddningsverksamhet,

2) *räddningsverksamhet* brådskande uppgifter som syftar till att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan,

3) *utrymning* brådskande evakuering av människor och egendom som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa,

4) *befolkningsskydd* fullgörande av humanitära uppgifter under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 punkten i beredskapslagen i syfte att skydda civilbefolkningen mot faror i samband med fientligheter eller kata-

Utkast

Gällande lydelse

strofer och hjälpa civilbefolkningen att övervinna de direkta verkningarna av dessa samt att tillgodose de nödvändiga förutsättningarna för civilbefolkningens överlevnad,

5) *avtalsbrandkår* frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår eller militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med räddningsverket om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten.

(ny)

(ny)

Föreslagen lydelse

strofer och hjälpa civilbefolkningen att övervinna de direkta verkningarna av dessa samt att tillgodose de nödvändiga förutsättningarna för civilbefolkningens överlevnad,

5) **räddningsverk** den organisation inom välfärdsområdet som ansvarar för den egna produktionen av tjänster som hör till räddningsväsendets uppgiftsområde,

6) *avtalsbrandkår* frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår och militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med räddningsverket om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten.

7) **samarbetsområde** för räddningsverksamheten ett sådant område som avses i 35 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021),

8) **räddningsverk** som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten ett räddningsverk i ett i 34 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsett välfärdsområde där det finns ett universitetssjukhus.

---

6 §

Att göra upp öppen eld

Lägereld eller annan öppen eld får inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för *skogsbrand* eller gräsbrand, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för *skogsbrand*, gräsbrand eller annan eldsvåda är uppenbar.

---

17 §

Brandvarnare

Innehavaren av en lägenhet är skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden.

(ny)

---

6 §

Att göra upp öppen eld

Lägereld eller annan öppen eld får inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för *markbrand*, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för *markbrand* eller annan eldsvåda är uppenbar.

---

17 §

Brandvarnare

Ägaren till en byggnad är skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden.

Ägaren till en byggnad ska se till att brandvarnarna hålls i funktionsdugligt skick. Den

Utkast

Gällande lydelse

I inkvarteringslokaler samt i vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § har verksamhetsidkaren samma skyldighet som anges i 1 mom.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om antalet anordningar enligt 1 och 2 mom. och deras placering och funktion.

(ny)

31 §

Ansvaret för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för skogs- och gräsbrand

---

Meteorologiska institutet ska utfärda varning för *skogsbrand* eller gräsbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena bedöms medföra uppenbar fara för *skogsbrand* eller gräsbrand. Meteorologiska institutet ska se till att information om varningen sprids i behövlig omfattning.

32 §

Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Till räddningsverksamheten hör att

- 1) ta emot larm,
- 2) varna befolkningen,
- 3) avvärja överhängande olyckor,
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,

Föreslagen lydelse

som bor i en lägenhet ska meddela ägaren om fel på en brandvarnare.

I inkvarteringslokaler samt i vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § har verksamhetsidkaren samma skyldighet som ägaren till en byggnad har enligt 1 och 2 mom.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om antalet *brandvarnare* och deras placering och funktion.

23 a §

Delegationen för civil beredskap

För planering, utveckling och uppföljning av räddningsväsendet bistås inrikesministeriet av delegationen för civil beredskap. Delegationen kan ha sektioner.

Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter, sammansättning, mandatperiod och sektioner utfärdas genom förordning av statsrådet.

31 §

*Ansvaret för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning **för markbrand***

Meteorologiska institutet ska utfärda varning för *markbrand* för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena *anses* medföra uppenbar fara för markbrand. Meteorologiska institutet ska se till att information om varningen sprids i behövlig omfattning.

32 §

Vad som ska ingå i räddningsverksamheten

Till räddningsverksamheten hör att

- 1) ta emot larm,
- 2) varna befolkningen,
- 3) avvärja överhängande olyckor,
- 4) skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara,

Utkast

Gällande lydelse

- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,
- 6) ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten.

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Den myndighet som leder räddningsverksamheten vid oljeskador och fartygskemikalielyckor ska skyndsamt vidta alla sådana behövliga åtgärder för att avvärja skadan eller olyckan eller begränsa den för vilka kostnaderna eller skadorna inte står i uppenbart missförhållande till de ekonomiska och andra värden som är hotade. Bekämpningsåtgärderna ska utföras så att möjligheterna att återställa naturen och miljön i det skick i vilket den var innan skadan eller olyckan inträffade inte försvåras i onödan.

När omständigheterna kräver det ska uppgifterna prioriteras enligt hur brådskande eller viktiga de är.

(ny)

(ny)

34 §

Ledning av räddningsverksamhet

Om inte något annat har avtalats ska räddningsledaren komma från det räddningsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått.

Föreslagen lydelse

- 5) släcka eldsvådor och begränsa skador,
- 6) ha hand om ledning, *lägesbild*, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns i 1–5 punkten.

Räddningsverket ansvarar för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljön och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation.

Den myndighet som leder räddningsverksamheten vid oljeskador och fartygskemikalielyckor ska skyndsamt vidta alla sådana behövliga åtgärder för att avvärja skadan eller olyckan eller begränsa den för vilka kostnaderna eller skadorna inte står i uppenbart missförhållande till de ekonomiska och andra värden som är hotade. Bekämpningsåtgärderna ska utföras så att möjligheterna att återställa naturen och miljön i det skick i vilket den var innan skadan eller olyckan inträffade inte försvåras i onödan.

När omständigheterna kräver det ska uppgifterna prioriteras enligt hur brådskande eller viktiga de är.

Räddningsverket svarar självt eller i samverkan med de övriga räddningsverken i samarbetsområdet för ordnandet av den lägesbildsverksamhet som avses i 1 mom. 6 punkten. Om samlandet av de regionala arrangemangen för läges- och ledningscentraler till större helheter som ordnas av ett eller flera välfärdsområden föreskrivs i 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021).

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ingår i räddningsverksamheten får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

34 §

Ledning av räddningsverksamhet

Om inte något annat har avtalats *med stöd av 8 kap. i lagen om välfärdsområden eller föreskrivs med stöd av 5 § i lagen om ordnande*

Utkast

Gällande lydelse

Räddningsverksamheten leds av en räddningsmyndighet. Verksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos räddningsverket eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar.

Vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på öppen fjärd på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon tillsätts räddningsledaren dock av Gränsbevakningsväsendet.

(ny)

Inrikesministeriets räddningsmyndighet har rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes område än det som föreskrivs i 1 mom.

Om det behövs för att klarlägga det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har, ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet. Berörda myndigheter och parter ska underrättas om beslu-

Föreslagen lydelse

av räddningsväsendet, leds räddningsverksamheten av räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått. Räddningsverksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos välfärdsområdets räddningsverk eller av någon som hör till en avtalsbrandkår, till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar.

Vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på öppen fjärd på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon tillsätts räddningsledaren dock av Gränsbevakningsväsendet.

Om det är nödvändigt för samordnandet av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde, kan räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsväsendet, utöver vad som föreskrivs om räddningsledare i denna lag och om ledningen av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde för räddningsverksamheten och om planeringen av bistånd som behövs vid räddningsverksamhet, överta ledningen i samarbetsområdet.

Inrikesministeriets räddningsmyndighet kan överta ledningen, om det är nödvändigt på grund av de riksomfattande arrangemang som krävs eller av olyckans art eller omfattning. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ansvarar för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Enheterna från olika räddningsverk handlar under egen ledning så att deras åtgärder som en helhet främjar en effektiv bekämpning av följderna av olyckan eller situationen. Inrikesministeriets räddningsmyndighet har dessutom rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma något annat om räddningsledaren och dennes område än det som föreskrivs i 1 mom.

Om det behövs för att klarlägga det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har, ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet. Berörda myndigheter och parter ska underrättas om beslu-

Utkast

Gällande lydelse

tet så snart som möjligt. På begäran ska beslutet bekräftas skriftligt. I 40 § föreskrivs om räddningsledarens beslut att avsluta räddningsverksamhet i anslutning till efterröjning och efterbevakning.

35 §

Ledning vid samverkan

En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd.

36 §

Räddningsledarens befogenheter

För att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara har den lokala räddningsmyndigheten och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att

- 1) beordra människor att söka skydd samt verkställa utrymning,
- 2) vidta sådana nödvändiga åtgärder som kan medföra skada för fast eller lös egendom,
- 3) beordra att byggnader, kommunikations- och dataförbindelser och redskap samt materiel, redskap och förnödenheter, livsmedel, bränsle och smörjmedel samt släckningsmedel som behövs för räddningsverksamheten ska ställas till förfogande,
- 4) även vidta andra åtgärder som behövs för räddningsverksamheten.

En i 34 § 1 mom. avsedd person som tillfälligt leder räddningsverksamheten kan när situationen så kräver utöva räddningsmyndighetens befogenheter enligt 1 mom. 1 och 2 punkten i denna paragraf i den utsträckning som är nödvändig för att rädda och skydda människor, egendom och miljön samt för att

Föreslagen lydelse

tet så snart som möjligt. På begäran ska beslutet bekräftas skriftligt. I 40 § föreskrivs om räddningsledarens beslut att avsluta räddningsverksamhet i anknytning till efterröjning och efterbevakning.

35 §

Ledning vid samverkan

En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd. *Den sakkunniga ska vid behov höras eller ges tillfälle att bli hörd också när någon ledningsgrupp inte inrättas.*

36 §

Räddningsmyndighetens befogenheter

För att släcka en eldsvåda och förhindra att den sprider sig, för att avvärja andra olyckor och begränsa skador och för att undvika fara har den lokala räddningsmyndigheten och inrikesministeriets räddningsmyndighet, om situationen inte annars går att få under kontroll, rätt att

- 1) beordra människor att söka skydd samt verkställa utrymning,
- 2) vidta sådana nödvändiga åtgärder som kan medföra skada för fast eller lös egendom,
- 3) beordra att byggnader, kommunikations- och dataförbindelser och redskap samt materiel, redskap och förnödenheter, livsmedel, bränsle och smörjmedel samt släckningsmedel som behövs för räddningsverksamheten ska ställas till förfogande,
- 4) även vidta andra åtgärder som behövs för räddningsverksamheten.

En i 34 § 1 mom. avsedd person som tillfälligt leder räddningsverksamheten kan när situationen så kräver utöva räddningsmyndighetens befogenheter enligt 1 mom. 1 och 2 punkten i denna paragraf i den utsträckning som är nödvändig för att rädda och skydda människor, egendom och miljön samt för att

Utkast

Gällande lydelse

begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Ägaren eller innehavaren får inte beordras att överlåta sådan i 1 mom. 3 punkten avsedd egendom som denne samtidigt själv behöver för att avvärja en eldsvåda eller någon annan olycka, om det inte är nödvändigt för att rädda människoliv. Räddningsverket ska betala full ersättning för egendom som tas i bruk och ersätta skador på egendomen.

36 b §

Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last

Om ett fartyg på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon sjunker, stöter på grund, blir part i en sammanstötning, springer läck, får maskinfel eller annars råkar i en situation där risken för läckage av olja eller något annat skadligt ämne är uppenbar, kan Gränsbevakningsväsendet bestämma att det ska vidtas sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder i fråga om fartyget eller dess last som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa föroreningen av vattnet. Innan åtgärder vidtas ska Gränsbevakningsväsendet diskutera läget med Transport- och kommunikationsverket samt höra den behöriga miljömyndigheten, om inte situationens brådskande natur kräver något annat. Gränsbevakningsväsendet ska dessutom diskutera med fartygets ägare, med det bärgningsbolag som mottagit bärgningsuppdraget och med representanter för försäkringsgivarna, om det kan ske utan onödigt dröjsmål.

37 §

Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Föreslagen lydelse

begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Ägaren eller innehavaren får inte beordras att överlåta sådan i 1 mom. 3 punkten avsedd egendom som denne samtidigt själv behöver för att avvärja en eldsvåda eller någon annan olycka, om det inte är nödvändigt för att rädda människoliv. Räddningsverket ska betala full ersättning för egendom som tas i bruk och ersätta skador på egendomen.

De befogenheter som avses i 34 § 1 mom. kan i den utsträckning de är nödvändiga användas när en olycka är uppenbart överhängande

36 b §

Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last

Om ett fartyg på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon sjunker, stöter på grund, blir part i en sammanstötning, springer läck, får maskinfel eller annars råkar i en situation där risken för läckage av olja eller något annat skadligt ämne är uppenbar, kan Gränsbevakningsväsendet bestämma att det ska vidtas sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder i fråga om fartyget eller dess last som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa föroreningen av vattnet. Innan åtgärder vidtas ska Gränsbevakningsväsendet diskutera läget med Transport- och kommunikationsverket samt höra den behöriga miljömyndigheten, om inte situationens brådskande natur kräver något annat. Gränsbevakningsväsendet ska dessutom diskutera med fartygets ägare, med det bärgningsbolag som mottagit bärgningsuppdraget och med representanter för försäkringsgivarna, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. *I fråga om ett fartyg som har blivit ett vrak tillämpas vad som föreskrivs i 11 a kap. i sjölagen (674/1994).*

37 §

Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Gällande lydelse

Vid olyckor och tillbud har räddningsledaren allmän bestämmanderätt också över andra brandkårer än de avtalsbrandkårer som avses i 25 §. En industribrandkår eller annan anstaltsbrandkår får dock anlitas bara om anstaltens säkerhet därigenom inte äventyras.

45 §

Bistånd mellan räddningsverken

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas när larmanvisningarna enligt 33 § görs upp.

47 §

Planer för räddningsväsendet

Räddningsverket ska göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i området kräver.

(ny)

(ny)

Myndigheter, inrättningar och affärsverk som är skyldiga att ge räddningsmyndigheterna handräckning och experthjälp eller vars

Föreslagen lydelse

Vid olyckor och tillbud har räddningsledaren allmän bestämmanderätt också över andra brandkårer än de avtalsbrandkårer som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten. En industribrandkår eller annan anstaltsbrandkår får dock anlitas bara om anstaltens säkerhet därigenom inte äventyras.

45 §

Bistånd mellan räddningsverken

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. *Räddningsverken ska vara beredda att bistå varandra inom samarbetsområdet och att vid behov också bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten.* Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas när larmanvisningarna enligt 33 § görs upp.

47 §

Planer för räddningsverksamheten

Räddningsverket ska göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver.

Räddningsverken ska i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

De planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsväsendet på riksnivå ska göras upp under ledning av inrikesministeriet och i samarbete med räddningsverken.

Myndigheter, inrättningar och affärsverk som är skyldiga att ge räddningsmyndigheterna handräckning och experthjälp eller vars

Gällande lydelse

sakkunskap annars behövs inom räddningsverksamheten och vid beredskap för den är skyldiga att under räddningsverkets ledning och i samverkan göra upp behövliga planer för skötseln av sina uppgifter i samband med räddningsverksamhet och för deltagandet i räddningsverksamheten.

Planer för räddningsverksamhet vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden görs dock upp under ledning av Gränsbevakningsväsendet.

Räddningsverket och Gränsbevakningsväsendet ska lämna utredning om de resurser som är tillgängliga för räddningsverksamheten.

Närmare bestämmelser om de planer för räddningsväsendet som ska utarbetas och om deras innehåll och struktur utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

53 §

Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

För rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till i 25 § avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och som uppgifterna förutsätter och som är avsedda att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa samt andra förebyggande tjänster till den del dessa personer inte har rätt till företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård på grund av anställningsförhållande.

I fråga om ordnande av de tjänster som avses i 1 mom. ska överenskommas i det avtal som avses i 25 §.

Föreslagen lydelse

sakkunskap annars behövs inom räddningsverksamheten och vid beredskap för den är skyldiga att under räddningsverkets ledning och i samverkan göra upp behövliga planer för skötseln av sina uppgifter i samband med räddningsverksamhet och för deltagandet i räddningsverksamheten.

Planer för räddningsverksamhet vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden görs dock upp under ledning av Gränsbevakningsväsendet.

Räddningsverket och Gränsbevakningsväsendet ska lämna utredning om de resurser som är tillgängliga för räddningsverksamheten.

Närmare bestämmelser om de planer för räddningsverksamheten som ska utarbetas och om deras innehåll och struktur utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

53 §

Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

För rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till i 2 a § 2 mom. 6 punkten avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och som uppgifterna förutsätter och som är avsedda att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa samt andra förebyggande tjänster till den del dessa personer inte har rätt till företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård på grund av anställningsförhållande.

I fråga om ordnande av de tjänster som avses i 1 mom. ska överenskommas i det avtal som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten.

Utkast

Gällande lydelse

54 §

Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal

På arbetarskyddet för personer som hör till en avtalsbrandkår enligt 25 § och som deltar i räddningsverksamhet tillämpas arbetarskyddslagen (738/2002).

Föreslagen lydelse

54 §

Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal

På arbetarskyddet för personer som hör till en avtalsbrandkår som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten och som deltar i räddningsverksamhet tillämpas arbetarskyddslagen (738/2002).

57 §

Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

(ny)

57 §

Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationerna finns i lagen om Räddningsinstitutet.

63 §

Behörighet för sotare

(ny)

63 §

Behörighet för sotare

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i en annan EU- eller EES-stat. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationerna finns i lagen om Räddningsinstitutet.

81 §

Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamheten

81 §

Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamheten

Välfärdsområdets räddningsmyndighet ska ingripa i brister i fråga om uppfyllandet av

Utkast

Gällande lydelse

Om den lokala räddningsmyndigheten i samband med att den fullgör sin tillsynsuppgift konstaterar brister i fråga om uppfyllandet av förpliktelser som föreskrivs i denna lag, ska myndigheten bestämma att de ska avhjälpas. Kan en brist inte avhjälpas genast, ska en frist utsättas.

(ny)

Föreslagen lydelse

förpliktelser enligt denna lag som den konstaterar i samband med fullgörandet av sin tillsynsuppgift. Kan en brist inte avhjälpas genast, ska räddningsmyndigheten utsätta en frist för avhjälpandet.

---

81 a §

Inspektion medan ett byggprojekt pågår

Välfärdsområdets räddningsmyndighet kan förrätta inspektion av ett byggnadsobjekt medan byggprojektet pågår, om byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheten bedömer att inspektionen är nödvändig för tillsynen över att tillståndsbestämmelser, planer eller bestämmelser som gäller byggande efterlevs.

Räddningsmyndigheten utarbetar ett utlåtande till byggnadstillsynsmyndigheten, som utifrån utlåtandet vidtar behövliga åtgärder i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Utlåtandet delges den som påbörjar ett byggprojekt och vid behov andra parter.

89 §

Rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter

---

I detta syfte har räddningsmyndigheten, både för att sköta tillsynsuppgifter och för att planera och fullgöra räddningsverksamheten, rätt att

3) få uppgifter om tillsynsobjekt ur Säkerhets- och kemikalieverkets register över tillsynsobjekt,

10) få uppgifter som avses i 90 § 3 mom.
(ny)

---

89 §

Rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter

---

I detta syfte har räddningsmyndigheten, både för att sköta tillsynsuppgifter och för att planera och fullgöra räddningsverksamheten, rätt att

3) få uppgifter om tillsynsobjekt och uppgifter som anknyter till dem ur Säkerhets- och kemikalieverkets register,

10) få uppgifter som avses i 90 § 3 mom.,
11) få uppgifter ur Nödcentralens register över larmanordningar.

Utkast

Gällande lydelse

91 §

Åtgärdsregister

Uppgifter enligt 2 mom. 1, 2, 5 och 6 punkten får införas om första insatsen och prehospital akutsjukvård som räddningsverket, avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som avses i 25 § sköter med stöd av avtal. Uppgifter om första insatsen får föras in av en aktör som deltagit i uppdraget i fråga.

---

92 §

Register över beredskapsuppgifter

Räddningsverket och sammanslutningar som i enlighet med 46 § är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och sköta sina lagstadgade uppgifter i samband med räddningsverksamhet och att förbereda sig på skötseln av dessa uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden får för skötseln av sina uppgifter och beredskapen för dem upprätta ett personregister över personer och resurser som avsatts för uppgifterna.

---

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fås för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om

Föreslagen lydelse

91 §

Åtgärdsregister

Uppgifter enligt 2 mom. 1, 2, 5 och 6 punkten får införas om första insatsen och prehospital akutsjukvård som räddningsverket, avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som avses i 27 § 4 mom. sköter med stöd av avtal. Uppgifter om första insatsen får föras in av en aktör som deltagit i uppdraget i fråga.

---

92 §

Register över beredskapsuppgifter

Räddningsverket och sammanslutningar som i enlighet med 46 § är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och sköta sina lagstadgade uppgifter i samband med räddningsverksamhet och att förbereda sig på skötseln av dessa uppgifter under normala förhållanden och undantagsförhållanden ska för skötseln av sina uppgifter och beredskapen för dem upprätta ett personregister över personer och resurser som avsatts för uppgifterna.

---

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fås för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om

Utkast

Gällande lydelse

beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §.

Uppgifterna i övervakningsregistret får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till räddningsmyndigheterna för uppföljning och utveckling av räddningsväsendet.

Uppgifterna i övervakningsregistret ska kontrolleras och onödiga uppgifter utplånas med bestämda mellanrum i samband med kontrollen, dock senast tio år efter det att föregående anteckning gjordes.

94 §

Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal

Räddningsverket får för att säkerställa aktionsberedskapen inom räddningsverksamheten och planera användningen av räddningsväsendets resurser föra ett personregister över personer som deltar i räddningsverksamhet och som hör till i 25 § avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal. I registret får föras in namn, födelsedatum, personbeteckning, utbildning inom räddningsbranschen, adress och annan kontaktinformation.

97 §

Statsens deltagande i upprätthållandet av beredskapen

Staten kan delta i upprätthållandet av räddningsväsendets beredskap genom att skaffa specialmateriel eller finansiera bestämd verksamhet, om det av någon särskild anledning är

Föreslagen lydelse

beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §, *uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007) och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspektioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005).*

Uppgifterna i övervakningsregistret får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till räddningsmyndigheterna för uppföljning och utveckling av räddningsväsendet.

Uppgifterna i övervakningsregistret ska kontrolleras och onödiga uppgifter utplånas med bestämda mellanrum i samband med kontrollen, dock senast tio år efter det att föregående anteckning gjordes.

94 §

Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal

Räddningsverket får för att säkerställa aktionsberedskapen inom räddningsverksamheten och planera användningen av räddningsväsendets resurser föra ett personregister över personer som deltar i räddningsverksamhet och som hör till i 2 a § 2 mom. 6 punkten avsedda avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal. I registret får föras in namn, födelsedatum, personbeteckning, utbildning inom räddningsbranschen, adress och annan kontaktinformation.

97 §

Statsens deltagande i upprätthållandet av beredskapen

Staten kan delta i upprätthållandet av räddningsväsendets *och det internationella räddningsväsendets* beredskap *samt beredskapen under undantagsförhållanden* genom att

Utkast

Gällande lydelse

ändamålsenligt att materieln skaffas eller verksamheten finansieras med statens medel.

(ny)

98 §

Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Om ett räddningsverk bistår ett annat räddningsverk med materiel och manskap eller på något annat sätt, ska det mottagande verket betala full ersättning, om inte något annat avtalas.

(ny)

(ny)

Den som lämnar handräckning ska avtala med räddningsmyndigheten om eventuell ersättning för handräckning som ges enligt 49 § 1 mom.

104 §

Ändringssökande

Omprövning av beslut som avses i 96 § 1 mom. eller 102 § får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003).

Föreslagen lydelse

skaffa specialmateriel eller finansiera bestämd verksamhet, om det av någon särskild anledning är ändamålsenligt att materieln skaffas eller verksamheten finansieras med statens medel.

Sådan i 1 mom. avsedd materiel som lämpar sig för det internationella räddningsväsendet kan överlåtas i välfärdsområdets besittning och för dess användning under förutsättning att den materiel som överlåtit placeras och förvaras så att den utan dröjsmål kan användas för lämnande av sådant i 38 § avsett bistånd till utlandet vid räddningsinsatser.

98 §

Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Om ett räddningsverk bistår ett annat räddningsverk med materiel och manskap eller på något annat sätt, ska det mottagande verket betala full ersättning, om inte något annat avtalas.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också i situationer där en begäran om bistånd grundar sig på en samarbetsplan eller på förordnande av räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten.

Bestämmelser om finansieringen av ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering.

Den som lämnar handräckning ska avtala med räddningsmyndigheten om eventuell ersättning för handräckning som ges enligt 49 § 1 mom.

104 §

Ändringssökande

Omprövning av sådana beslut av statliga myndigheter som avses i 58 och 102 § får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den skyldighet för en i 17 § avsedd ägare av en byggnad att skaffa brandvarnare och hålla dem i funktionsdugligt skick träder i kraft inom två år från lagens ikraftträdande.

Planer för räddningsväsendet som avses i 47 § 2 och 3 mom. ska uppdateras och vid behov förnyas inom två år från lagens ikraftträdande.

Den som i enlighet med författningar som gällde vid lagens ikraftträdande har varit behörig att sköta uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § fortsätter att vara behörig efter att lagen har trätt i kraft.

Den som innan lagen har trätt i kraft har fått ett villkorligt beslut av Utbildningsstyrelsen om erkännande av yrkeskvalifikationer för uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § och senast den 31 december 2025 får ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer fortsätter att vara behörig att sköta uppgifterna.
